

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő:
VÉSZI JÓZSEF.

Felolós szerkesztő:
BRAUN SÁNDOR. A SZERKESZTŐSÉG.

Kiadja:

Égész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre 7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Zátony felé.

Budapest, szeptember 10.

(v.) Ausztriában — semmi kétség immár — ismét zátonynak megy a kiegyezés. Egyre nagyobb garral jelentkeznek odaát a nemzetiségek államreprezentív aspirációi s egyre hosszabb vonalon és hangosabban harsog a federalizmus csatakiáltása, mely követeléseinek meghiusulása esetére a kiegyezés obstrukcióját fenyegetőzik. Koerber ur még be sem fejezte alkudozásait s máris homlokának szegzik a pisztolyt az isztriai olaszok s a Szent Vencel koronájának fenyegetései: az ifjuscsehek. Nem is diplomatizálnak ezek a jó urak. Minden köntörfalazás nélkül kimondják, hogy az atyauristennek magának sem bocsájtaik keresztül a kiegyezést, ha követeléseik az első betűtől az utolsóig nem teljesülnek. Pedig a federalisztikus állambontásra leselkedő egyéb nemzetiségek még nem is jelentkeztek. Hátra van még a bájos szlovén elem, a szeretetremlő horvátság, a megnyerő rutén csoport, a nyájas lengyel tábor és — akiket csattanól hagyunk utójára — a könyörtelenül üvöltő vadnémet csoport. Legyünk nyugodtak, kellő időben felvonulnak ezek is. Egyikük se fog lemaradni, amikor a csakis az osztrák államiság rovására adható nemzetiségi koncok kizsárolásáról leszen szó.

Pedig ez év elejétől a nyári szünetig úgy látszott, mintha Ausztria nemzetiségeinek megjött volna a jobbik eszük. Megjuhászodtak szépen. Felhagytak minden zenebonával s megszavazták annak rendjelmódja szerint a költségvetést. Azt hitte a világ, hogy a nagybeteg Ausztria meggyógyult. Az igaz, hogy drága orvossággal gyógyították meg. Temérdek milliót dobott oda a kormány mindenféle gazdasági célokra s a különböző tartományok különböző anyagi érdekeinek előmozdítására, hogy kegyelemképp megvásárolja a háborgó elemektől ezt a

kis szélsőséget. Azt remélték nyilván Koerberék, hogy az osztrák parlamentarizmus e néhány hónapnyi rendes működés során elfelejti az öngyilkos rakoncátlanokdás művészetét. S ime, most kiderül, hogy Koerber ur rosszul üzte ki az osztrák parlamentből az ördögöket, mert lám, emezek épp most bujnak ismét beléje, amikor pedig Ausztriának a legnagyobb szüksége lenne az ő távollamaradásukra. S az ördögök, a federalisztikus pártúts ördögei nemcsak hogy újra beelőtöznek az osztrák pártokba, hanem ki is jelentik jó eleve, hogy ezáltal olyan olcsó szerrel nem fog sikerülni az exorcizáció. Holmi gazdasági borraivalokkal nem lehet őket kiűzni. A kiegyezés nagy és döntő érdekét jó alkalmul ragadják meg arra, hogy az osztrák államegység utolsó siralmas maradványait is prédájává tegyék federalisztikus étvágyuknak. Mert nem az ám a baj, hogy a nemzetiségek mindegyike kér s hogy mindegyikük nagyot kér, hanem az, hogy e követelések egytől-egyig olyanok, hogy feltétlenül obstrukciót keltenek, akkor is, ha teljesülnek, akkor is, ha nem teljesülnek. Ha megadják a cseheknek, amit követelnek, akkor a németek csinál galibát; ha a németek kívánságát honorálják, a csehek kanyarognak az obstrukcióra. S így megy ez az egész vonalon. A horvát és az olasz, a szlovén és a német, a rutén és a lengyel követelések közt a legteljesebb közjogi összeférhetlenség áll fenn. Mert amit az egyiknek megadnak, azt feltétlenül a másiknak eleven husából kell kivágni.

Csodálnók, ha bárkit is meglepne az az észlelet, hogy ezek a kölcsönös fenekedések, ezek az engezelhetetlen egymáratörések épp most explodálnak, a kiegyezésnek akuttá valása idején. Hiszen csak természetes, hogy Ausztria centrifugális törekvései olyankor jelentkeznek, amikor az osztrák parlament munkaképességére leginkább van szükség.

Jól tudják a lajtántuli nemzetiségek, hogy az ő alkotmányuk 14. §-a, ha egy kissé tágabb értelmezést adnak neki, rendes viszonyok közt nélkülözhetőt teszi az egész parlamentarizmust. Hahát kiegyezéstelen időkben is obstrukció keletkezik olykor, ez nyilván csak azért történik, hogy a torkok a bőmbőlést, a pulpitusok a recsegést s a tentatortók a repülést el ne felejtsek egészen. Jól megtanulták az osztrák pártok a fiziológiából, hogy amely szervvel az ember huzamos ideig nem él, az lassan-lassan elsenyved. Gondoskodnak tehát róla, hogy a parlamentarizmus obstrukciós szervét ez a sors utól ne érhesse. De a kiegyezési időszak, oh az egészen más dolog. Ilyenkor fityfenét se ér az a híres 14. §. A kiegyezést, hogy tartós legyen, hogy minden percben fel ne borulhasson, a magyar alkotmány parancsa szerint Ausztriában is a parlamentnek kell elfogadni. Pláne, ha itt van a Szell-féle formula, amely egyenesen kiköti, hogy a legközelebbi kiegyezésnek valószínűsítő *vámszövetségnek* kell lennie, amely pedig a két országgal egybehangzó vótuma nélkül nem jöhet létre. Nosza, itt az alkalom a federalisztikus zsákmányolásra. Az osztrák nemzetiségek érzik, hogy most vagy soha. Ha elmulasztják ezt az alkalmat, ki tudja, meddig kell ismét várakozniok. Hiába áll előttük fogvacogva az a toprongyos és vézna államiság, amelybe a lélek már hálmi is alig jár: az államok e szegény Lázárjának siralmas látványa sem puhítja meg a szívüket. Követelik rajta még azt a kevés szuszit is, amit eddig benne fejtettek, s dühösen döngik, hogy vagy beadja a derekát, vagy hegedültek a kiegyezésnek.

A nemzetiségi gyűlölködés e paroxizmusára mi el voltunk teljesen készülve. Vajjon el volt-e készülve rá Koerber ur is? Jól emlékszünk, hogy nemrégben az osztrák kormányelnök egy erős fenyegetéssel akart a Reichsrathra ráijeszteni,

TÁRCA

Öregek.

Két öreg ember ült a sétatéren.
Fejük fölött lombon, levélen
Az őszi hervadásnak fénye reszketett.
Felleg sem lobbant föl az égen
S a kéklő, tiszta messzeségben
Verőfény vont át tornyot és hegyet.

És szólt az egyik: Ha meg kell halnom,
Nappal legyon és erdőn, halmon
Omóljon el szikrázó napsugár.
Legyen levél, virág még minden ágon,
Fény égjen az utakon, kupolákon,
Ha pillantásom búcsuzkodni jár.

És szólt a másik: Ha meg kell halnom,
Legyen sötétlő, csöndes alkony,
A mennyet síró felhő rejtse el.
Ne gyúljon fény, lámpás se égjen,
Ezerszer kinzóbb kűzködésem,
Ha látom mind, mitől búcsuzni kell.

Halk sóhaj lobbant át a fák között,
Úgy tűnt tova, amily rebbenve jött.
Honnan támad és hova vész a szél?
Kis zizezés, alig hogy rezg a légben

És ringva, lengve, szinte észrevétlen
Hull a földre egy-két hervadt levél.

Pásztor Árpád.

Egy műtörténeti probléma.

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —

Irtá: Lyka Károly.

Minden egyetemes műtörténeti könyvben az a fejezet a legrövidebb, amely a *zsidó nép művészetéről* szól. Szerényen, néhány sorban szokott meghuzódni hatalmas szomszédjai, az egyiptomiak, asszír-babiloniak, hettiták s egyéb népeknek nagyszerű muzeumai közt. Pedig nem lehet állítani, hogy a zsidó arkeologia fel nem kutatott mező. A zsidó régiséggek iránt hosszú századokon át érdeklődtek a legkiválóbb tudósok a biblia révén. A zsidó művészettörténet szűk méretei akkor tűnnek igazában szembe, ha egybevetjük azzal a gazdag irodalommal, amely e nép történetét, iradása kifejlődését, erkölestánság alakulását, valóalmát, szellemi és materiális életének egyéb ágait mutatja be. Csak a műtörténet nincs abban a helyzetben, hogy ma tiszta képet adjon arról, hogy mit teremtett ez a nép a képrás, szobrászat, építészet terén. S ez annál inkább csodálni való, mert a műtörténeti kutatás éppen a földközi tenger és India közt elnyúló ősi kultúrmezőket turta át, ujjában a legszorgalmasabban és a leggyümölcsözőbben. Csak a zsidó művészet mutatójáról nem hallunk semmit, holott éppen művészeti nyomon révén ösmertünk meg egy egész sor oly népet, amelyekről felszázaddal ezelőtt a nevüknél

egyebet sem tudunk. A nyugatázsiai östörténet kutatója kénytelen műtörténetészé válni, hogy eredményesen dolgozhassék. A szumer-akkád népekről még alig van birtokunkban néhány sovány szövedetnél egyéb: de művészetük stilusát ösmernjük. A hettitáknak írása még kibetűzetlen, de művészetük már felvilágosítással szolgál. A zsidó műtörténet pedig még ma is néma.

Ezt már sokan konstatálták s akik köteleseggüknek vélték e problémát hamarosan megfejteti, rendesen azt állították, hogy zsidó művészet nem volt, mert hisz a zsidó vallás, amióta monotheisztikussá vált, egyenest tilalmazta a művészkedést. „Ne csinálj magadnak faragott képet; és semmi hasonlatosságot azoknak formájára, melyek ott fenn az égben vagynak, se azoknak formájára, melyek a földön itt alatt vagynak, se azoknak, melyek a vizekben a föld alatt vagynak” — mondja Mózes II-ik könyve XX-ik részének 4-ik verse. De erre hivatkozni nagyon is felületes és olcsó argumentálás. Lehetetlen ugyanis, hogy ez a régi szabály képes lett volna évezédeken át kiirtani egy nép lelkéből a benne szünyadó művészi érzést. Próbálta volna csak meg valamely törvényhozó a művészkedéstől eltiltani a görögöket vagy az asszír-babiloniakat! Ideig-óraig talán visszatarthatta volna a művészi teremtés-vágy kitoréseit, de a holt dogma felett csakhamar győzelmesen diadalmaskodott volna az élő élet. Lásd a képrombólók törekvéseinek meghiusulását.

Ezzel a magyarázattal tehát nem elégedhettünk meg. Annál kevésbé, mert maga az ótestamentum szolgáltatja a cáfolatot. Szó sincs róla, hogy a művészkedést teljesen száműzték volna, hisz a biblia maga leírja a frigszekrény himzett angyal-

hogyan olyasvalamit mondott, hogy a parlamentarizmus nem öncél, hanem csak eszköz Ausztria és a monarchia fenntartására; ha tehát a parlamenti alkotmány útját állaná az osztrák államiség s a monarchia fennállásának, akkor az osztrák politikának gondoskodnia kellene, hogy e feltétlenül elérendő célt egyéb eszközökkel biztosítsa. És emlékszünk arra is, hogy ez a Cassandra-kilátás nem kellett valami nagy rémület Ausztriában. A fenyegetés elpuffogott minden mélyebb hatás nélkül. Bánják is azok az egymás ellen állig felfegyverkezett nemzetiségek, mi sors vár Ausztriára és alkotmányára. Rég kitapasztalták, hogy az osztrák államiség ereje fordított arányban áll az ő partikulárisztikus követelésekkel. Mennél erősebb Ausztria, annál csekélyebb az ő kilátásuk a Bunnik forrongó aspirációjuk kielégítésére. Ők megunták azt a szerepet, hogy gerendák legyenek Ausztria állami épületében. Közülük kiki magának akar élni s ezért nemcsak hogy nem iszonyodik Ausztria összeomlásának gondolatától, hanem bizva várja az összeomlás végzetes pillanatát.

Hát már most mi lesz a kiegyezéssel? Ha megszállja Koerber urat a szentlélek s kitalálja a kör négyesgüsitését, akkor az utolsó percben észére tet mégis az osztrák parlament s keresztülbocsátja az új alkut. Őszintén szólva, ennek a lehetőségét mi teljesen kizártuk tartjuk. A másik esetben nekünk semmi okunk a nyugtalankodásra. Mi páholyban ülünk s onnan nyugodtan nézhetjük, míg fejlődnek a dolgok odaát. Ha Ausztria parlamentje újra obstruálni kezd, akkor érvényben marad a Bánffy-Badeni kiegyezés 1907-ig. Arra, hogy ezt az új kiegyezést mi egyoldalú intézkedéssel törvénybe iktassuk s a külön vámtérület közjogi állapotában a viszonyosság fenntartásával életbe léptessük, nekünk sem szükségünk, sem törvényes módunk nincsen. A Széll-formula teljes őt esztendőig biztosít Ausztriának arra, hogy a maga dolgát rendezhesse. Vergődjék keresztül a maga államválságán, ha tud és ahogy tud. Ha 1907-ig nem tud rendeződni a saját parlamentarizmusával, akkor világosan kiderül a közös vámtérület közjogi előfeltételének meghiusulása, még pedig olyatén meghiusulása, amelyről Magyarország nem tehet. És akkor elérkezik az ideje annak, hogy a külön vámtérület államjogi állapotából a reális gazdasági különválás tereére lépjen az a Magyarország, amely túrelmével, közjogi expediensekben való találékonyságával s az uralkodóház iránt való lojális gavallérságával elment a legszélsőbb határig.

BELFÖLD

Szell Kálmán Bécsben. Szell Kálmán miniszterelnök, aki tegnap Bécsbe érkezett, hogy részt vegyen az Erzsébet királyné emlékére rendezett gyűszűnépben, ma délután egy órakor, mint bécsi tudósítónk jelenti, kihallgatáson volt ő felségénél. Az audiencia teljes egy óra hosszat tartott. A magyar miniszterelnök részletesen beszámolt a királynak a kiegyezési tárgyalások állásáról. Megelőzőleg a magyar miniszterelnök hosszasan tanácskozott Koerber miniszterelnökkel s együttesen megállapodtak abban, hogy mikor folytassák a kiegyezési tárgyalásokat. Szell Kálmán miniszterelnök a délutáni vonattal visszautazott Rátóra. Hír szerint a magyar miniszterek már holnap Bécsbe érkeznek. Míthogy a király már elutazott a hadgyakorlatokra, a két miniszterelnök majd csak a manőverek lezajlása után fog ismét referálni ő felségének.

Mándy Lajos szabadsága. Mándy Lajos miniszteri tanácsosnak, mint a *Politikai Értesítő* jelenti, ma délelőtt kellett volna hosszabb szabadságdíje letelte után hivatalának vezetését elfoglalni, de ez nem történt meg. Hír szerint Láng Lajos miniszter s Mándy Lajos között a tanácsos ügykörére vonatkozólag még nem történt megállapodás.

Gróf Desseffy Aurél beszéde. Amikor beszámoltunk a múlt napokban a pozsonyi kongresszus meghívó üléséről, rámutattunk gróf Desseffy Aurélnak, az OMGE elnökének megnyitói beszédére, amely a *Hasznok* tudósításában is a következő a passzus tartalmazta:

Mi várunk, remélünk és bízunk. A legközelebbi jövő megmutatja, hogy mennyire váltak be bizó reményeink s ha látjuk, hogy érdekeink megóvatnak, támogatni fogjuk a kormányt, ha nem, akkor a gazdáltsáradalom ereje meg fog nyilatkozni jogos érdekeink megóvására.

Tartozkodtunk akkor minden véleménynyilvánítástól e fenyegetőzésre vonatkozólag, mert be akartuk várni a beszéd hiteles szövegét. De hangsúlyoztuk ugyanakkor, hogy ez a beszéd ebben a kivonatos formában jogosulttá teszi a kérdést, vajjon nem az volt-e a célja, hogy a liberális kormányt az agráriusok nevében megfenyegesse. A *Hasznok* mi száma leközi gróf Desseffy beszédét egész terjedelmében és ott az idézett passzus így hangzik:

Az eddigi vámtáriában és szerződéseinkben láttuk, hogy mincsenek mezőgazdasági érdekeink kelőleg megóva s az ipari érdekek túlságos védelmével szemben sem volt meg az arány a mezőgazdasági termelés érdekeinek megvédésében. Ez az, amit a jövőben kívánunk s mi csak az esetre fogjuk az új vámtáriát s az egész gazdasági kiegyezést a magunk részéről támogatni, hogyha tényleg meg fogjuk találni a helyes

arányokat. Kívánom, hogy sikerüljön a kormányknak ezen kérdést kedvezően megoldani.

Ez már más.

„Királyunk és tanácsosai.” Csávozszy Lajos újabb a röpirat-írásra adta magát. Legújabb röpiratának címe: *Királyunk és tanácsosai.* Azt fejtegeti benne, hogy Magyarország legnagyobb baja a király tanácsosainak gyöngesége volt s ma is az. Minden másképpen fejlődhetett volna, ha a kormányok föléle őszinték mertek volna lenni. De nem voltak. Így tehát a függetlenségi pártra háramlik a kötelesség, hogy az uralkodót tájékoztassa és fölvilágosítsa. Ezzel a függetlenségi párt nemcsak az országnak, hanem az uralkodóháznak is szolgálatot tesz. A párt ebben az irányban tett egy határozott lépést, mikor kimondta, hogy a nemzet létérdeke fölött most folyó alku megvalósítását megátólni elengedhetetlen kötelességének tartja. Most már csak arról van szó, hogy a párt érvényesítse is saját határozatát. — Ezt mondja röpiratában Csávozszy s úgy emléik, hogy mondták ezt már előtte mások is, sokszor is.

A vitás tengerszem.

Budapest, szeptember 10.

A vitás tengerszem ügyében kiküldött választott bíróság, mint Grácból jelenti, ma délelőtt zárt ülést tartott, azután pedig folytatva nyilvános tárgyalását. A tárgyalás Becker tanár szakértői jelentésével kezdődött. A szakértő, miután fogalmat tett az elnök kezébe, a helyszíni vizsgálat alapján az eléje terjesztett nyolc pontra így válaszolt:

1. A 2533. számú vitás erdőrészt beleértődök a Laspudszki-Riby nevű erdőbe; kiterjedését pontosan nem lehet megmérni, de a beosztás 5–10 holdnál többet nem tévedhet. 2. A Poduplaski patak úgy viz-tömegére mint kiterjedésére nézve törzsolyója mind azoknak a folyóknak, melyek a vitás területen vannak. 3. A Poduplaski-patak völgye a fővölgy, a Halasz-patak pedig a mellékfolyó. 4. A Halastó-patak megielet a Halastónak, vagy Merszkio-Ökónak, mely minden oldalról kisebb-nagyobb patakokat vesz föl; ezek közül legfontosabb az, mely a Halastó-patak törzsolyójának tekintendő. 5. Ott van egy meder, melybe a többi kisebb medrek torkolnak. 6. A tengerszem-től mint eszponntól egy hegycserre vonul kis há-lásokkal észak felé a Halastó völgyének torkolatához, vagyis oda, ahol e völgy köves lejtője a fővölgyhez ér. 7. Arra a kérdésre, hogy e hegycserre, mint hegyhát tovább húzódik-e a két víz találkozásánál, azt válaszolja a szakértő, hogy a tulajdonképeni hegycserre kezdetétől vett irányát a Halastóig folytatja, 700 méter magasságba, a Halastónak a Poduplaski patakkal való találkozásánál. 8. A határvilágosok kérdésére megjegyzi még a szakértő, hogy természetes határoknak mindazok a határok magyarázhatók, amelyek természetes akadályt okoznak. Ilyenek a vizek mélységei, de még inkább a száraz határ, mely a vitás területen a Gábó-gerincen át a tengerszem csúcsán húzódik. A folyóvizek alul-ról föléle képződnek s nem feülről lefelé; a folyóknak az aul lakók adnak nevet akik a folyó irányát föléle követik. Ahol a víz már nem folyó többé, ott kezdődik a patak neve. Ez a hely Polana-Bialavoda. A Halastó-pataknak, mint vízhatárnak irányát csak a Poduplaski-völgy irányára tekinthető.

képeit, a Salamon templomában ékeskedő műtárgyakat. A faragott képeket — bár hasonlatosak azoknak formájára, melyek ott fenn az égben vagnak* — legalább is megtúrta a zsidó vallás, sőt mi több, éppen a papi osztály kegyence, Salamon király látta el ilyen ékeséggel*) az új templomot.

De ez a körülmény csak azt bizonyítja, hogy a faragott képek nem voltak számúvve még a szentek szentjéből sem, hogy tehát Mózes törvényt bizonyos latitudókkal magyarázták maguk az erre hivatott főpapok. Mégis sem Salamon temploma, amelynek alaprajza még bizonyos mértékig ma is felismerhető, sem a benne ékeskedő műtárgyak nem tekinthetők zsidó munkának. Ezt ismét a biblia valja be, leírva, mint vonultak feníciai mesteremberek és művészek Jeruzsálemba s mily szorgalmasan alkották meg az új templomot.

Egészen a legújabb időkig általában az volt a hiedelem, hogy a faragott kép számúvve volt és van minden olyan helyről, amely a zsidó ritu-sal összefügg. Az ornamentális díszít kivételnek kell vennünk, már tisztán díszítő céljánál fogva is. A különböző szepen miniatl *hogaddák* mutatják, hogy a díszítő-művészet nem volt idegen foglalkozás a három-négyszáz év előtt élt zsidóság körében sem.

Egyenest lehetetlenségnek mondták azonban sok ideig azt, hogy a zsidó temetők sírkövei plasztikus díszit kapjanak. Az e tárgyval foglalkozók bizonyára tudni fogják, hogy Magyarországon e részben az aradi zsidó temető az egyetlen kivétel, ahol is az egyik sirt életnagyságban fa-

ragott márvénycékp díszíti, Guttman Jakab szobrász műve. A budapesti zsidó temetőben nem láttunk szoborművet, két, egészen új oroszlanon kívül.

Érdeklődően e műtörténeti problema iránt, kezembé került egy imént megjelent könyv,*) amelynek adatai alaposan lefózik az aradi temető hírességét. A szerző felkutatja a hamburgi, altonai, glückstadt-i és emdeni ugyanevezett portugáli temetőköt és művészetben részletesen leírja, sőt rajzokban is közzéteszi a sírköveket díszítő képeket, mélyített rajzokat. Ezek a sírkövek legnagyobbbrészt a XVII. és XVIII-ik századból valók s azoknak a zsidóvallású polgároknak nyugvóhelyét jelzik, akiknek ősei az inkvizíció üldözése elől menekültek a német tengerparti városokba, ott portugáli zsidó ritu-sukat megtartották s mint különálló zsidó hitközség rendezkedtek el.

A könyv rajzai meglehetősen kezdetlegesek, de így is meglátszik rajtuk, hogy hozzásimulnak a kor stílusához. A sírkövek rendszeren nagy kö-lapok, amelyeket a sírra fektettek, körvonaluk többnyire négyzetes, de akad köztük keresztforma végű is. Ábrázolatuk sokféle. Néha a biblíából veszik a tárgyat: Ábrahám áldozását, a hárfázó Dávidot, Dánielt az oroszlanveremben, József álmát mutatják be. Akadnak szimbolikus képek is, mint a fónikszi madár, a bárány, a lepke. A pogány klasszikus világra emlékeztet a meduza-fő. Nem ritka az életképszerű ábrázolás: anya a gyermekeivel, tudós a könyvébe mélyedve, kivont szabályú lovag, végre a nemesi címerek nagy száma, sokszor az elhunyt nevé magyarázó képekkel. Eredeti vonást, legalább a könyv illusztrációiban nem fedezhettünk fel,

pedig szerzőnk bizton állítja, hogy e sírkövek egynek kivételével zsidó kőfaragó műhelyből kerültek ki. Ki is mutatja, hogy ugy Hamburgban, mint Altonában nem egy művészkézd ember akadt a zsidó hitközségekben: kőfaragók, pészéti és kővésők, rézmetszők, sőt Altonában egy festő is: Henrius Mortier Meyer céhmester. Henrius 1797-ben kezdett inasodni egy festőmesternél, ami „német zsidónál hallatlan és meg nem engedett dolog számba megy”. A portugáli eredetű zsidók ugyanis számos privilégiumokra hivatkozva nagyon élesen elkülönítették magukat a német zsidóktól s tagadták, hogy a „német hitközségekbelnek” ugyanolyan jogai volnának, mint a „portugáli-hitközségekbelnek”.

Az első ily „portugáli” sírkő Altonában 1611-ből való. Addig a portugáli zsidók a katholicus temetőben temekkeztek, amin nem lehet csodálkozni, hisz azok a „portugáliak” a külső világban egy ideig katholicusok gyanánt szerepeltek s megkeresztelték gyermekeiket. Csak amidőn látták, hogy német földön nincs mitől tartaniok, vallották magukat nyíltan zsidóknak.

Ezek a portugáli eredetű zsidó családok egész a XIX-ik századig — amidőn számuk már nagyon csekélyre zsugorodott — gyakorolták a temetődíszítés e nemét, bizonyosagot szolgáltatván ahhoz, hogy a művészet éppen nem volt számúvve a zsidóság köréből, sőt hogy még rituális cselekedeteknél is segítségül vették. Az is bizonyos, hogy a sírok ily vésett-faragott képekkel való díszítése nem új szokásként honosodott meg náluk német földön: Portugáliában is gyakorolták, sőt bizonyára onnan hozták magukkal. Hiba volna tehát állítani, hogy a zsidó nép a multban nem keresett s nem talált volna alkalmat művészi tehetsége gyakorlására. Az érenél keményebb dogma

*) Salamon templomában a frigiditást két faragott kherub-angyal ékesítette. Lásd: dr. Jakob Prostel, Die Baugeschichte des jüdischen Heiligthums und der Tempel Salomons. Strassburg, 1902, 50-k old.

*) M. Grunwald: Portugiesengräber auf deutscher Erde. Beiträge zur Kultur- und Kunstgeschichte. Hamburg, 1902.

ket Turbin tábornok alá rendelik, a polgári közigazgatással pedig Duntrich jogtudóst bízzák meg. Mind a ketten oroszok. A finn tartományok kormányzósaiba kizárólag oroszokat neveznek ki s mivel e hivatalnokoknak fogalmuk sincs a finn törvényekről, szokásokról és gondolkodásmódról, képzeltethető, hogy mily zavar fog előállni a közigazgatás minden terén! A helsingfors-i városi tanács nemrég kérvényt intézett a cárhoz az áprilisi kózikatmadás ügyében. Erdemleges válasz helyett a várost szigorúan megintették, hogy a tervezett rendőrségi reformot lehetőleg gyorsan léptesse életbe. A belügyminiszter szigorúan megparancsolta a finn postahivatalnokoknak, hogy minden gyanus levelet nyitassanak föl az átvevő jelenlétében, s ha csakugyan gyanus a tartalma, küldjék be az illető tartomány kormányzójának.

A boerok alkonya.

Budapest, szeptember 10.

Szegény boer tábornokok, akik abban a naiv föltevésben mentek el a minap a londoni gyarmatügyi hivatalba, hogy Chamberlain-től engedményeket fognak kicsikarni és az által a meghódított boerok helyzetét valamiképp javítani, alaposan csalódtak. Az előszobában megvárakoztatták őket, mint közönséges angol alattvalókat s mikor De Wet ezt keserűen jegyezte meg Kitchenernek, ez finoman mosolygott, de nem szólt semmit. A tárgyalás folyamán, melyet Chamberlain nagy ridegséggel vezetett, Botha, Delarey és De Wet végre rájöttek arra, hogy a gyarmatügyi miniszter nem úgy tárgyal velük, mint Transvaal megbízottjaival, hanem immár angol alattvalókkal, akik ezen túl legföljebb csak kérhetnek valamit Anglia kormányától, s csakis annyi joggal bírhatnak, mint egy doweri vagy walesi vidéki küldöttség. Tehát kérésre fordították a dolgot s előadták, hogy a boer farmok felépítésére szánt három millió font sterling nagyon kevés, mert a háború legalább is hatvannyolcvan millió font sterling kárt okozott a boeroknak. Chamberlain azonban kérlelhetetlenül megmaradt a három millió mellett s a boer tábornokok családja utaztak el Rotterdamba. A vége néhány boerbarát politikai tüntetés lesz, lehet, hogy a boer tábornokok megdölgölgölgölésére is ragadtatják magukat, mi angol részről megtörténhet vonhat maga után, azután pedig vagy meglepednek Európában, vagy lemennek Dél-Afrikába, s kis idő múlva a boer-angol ügy teljesen véglegesen lekerül a napirendről.

London, szeptember 10.

A boer tábornokok és Chamberlain gyarmatügyi miniszter között folyt tanácskozásról ma kiadott hivatalos jelentés azt mondja: A tábornokok arra kérték Chamberlain-t, hogy adjon nekik alkalmat egy nagyobb jelentőségű kérdés megbeszélésére és tüzzön ki erre határidőt. Chamberlain kijelentette, hogy hajlandó kivánságukat teljesíteni, de tudni akarja, hogy milyen dolgokról van szó, hogy azonnal nyilatkozhassék. A tábornokok erre azt válaszolták, hogy első sorban teljes amnesztiát akarnak kérni az összes brit alattvalók számára, akik a dél-afrikai háborúban résztvettek és kegyelmet akarnak kérni azok számára, akiket a háború alatt elkövetett tettekért bűnösöknek találtak. Ezzel kapcsolatosan ki akarják esközölni továbbá, hogy brit részről évenként elegendő összeget fizessenek az elesett burgherek özvegyeinek és árvaiknak és a sebesült burghereknek a támogatására. Azonkívül egyenlő jogokat kértek az angol és a németalföldi nyelvűeknek az iskolákban és a bíróságok előtt való használatára nézve, továbbá egyenlő jogokat az angolok és a burgherek részére, eivisehető feltételeket a burgherek kiadására, illetőleg azonnali visszahonosítására nézve, kérték továbbá a foglyok szabadonbocsátását, a volt köztársaságok hivatalnokainak visszahelyezését vagy kártalanítását, a háború következtében szenvedett veszteségeikért való kártalanítást, az elkobzott farmok tulajdonosainak birtokukba való visszahelyezését, a Natalba való bekebelezés megsemmisítését, a köztársaság polgárainak a kormányokkal szemben való kötelezettségeik teljesítésére adott határidő meghosszabbítását és végül a megadási feltételek tizedik cikkében foglalt előnyök biztosítását. A boer tábornokok tiltakoztak továbbá az alattvalói eskü letételének kérészközölnés ellen.

Chamberlain azt válaszolta, hogy a tábornokok előterjesztéseinek száma és természete meglepte őt és arra emlékeztette őket, hogy a Vereeningingben biztosított feltételek nagylelkűség dolgában pártatlanul állnak a történelemben. A tábornokok előterjesztéséi teljesen új megegyezést tennének szükségessé, amely sok pontban ellenkezik az aláírt egyezséggel. Nem tudja összeegyeztetni kötelezettségével, hogy ilyen előterjesztések tárgyalásába bocsátkozzék. Neki kötelessége tabula rasat csinálni. Nincs módjában újra tárgyalnia olyan pontokat, amelyek már el vannak intézve.

Botha tábornok erre azt válaszolta, hogy a megadási feltételeit úgy terjesztették elő a boeroknak, hogy csak egészben lebeleték őket elfogadniuk vagy visszautasítaniuk. Hogy a további vérontásnak elejét vegyék, elfogadták a feltételeket, de eltökélt szándékuk volt, hogy mielőtt csak lehetséges lesz, a feltételek enyhítését fogják kérni. Biztak Milner és Kitchener ígéreteiben, akik arról biztosították őket, hogy ha a feltételeket elfogadják, mint alattvalókat megpróbálhatják kiszöktetni, hogy a király tekintettel legyen rájuk mindazokban az ügyekben, amelyet nekik, mint az új gyarmatok alattvalóinak kárakra válhatnak. A tábornokok kijelentik továbbá Chamberlainhoz intézett levelükben, hogy Milner és Kitchener megígérték, hogy előterjesztést fognak tenni az amnesztiára érdekében. Nem követelnék Chamberlain-tól új megegyezést, hanem mint alattvalók közelednek, akik királyuktól kivánságaik teljesítését, jószágot és igazságot kérnek.

A levelezés kapcsán tartott hivatalos beszélgetések során Chamberlain üdvözölte a boer tábornokokat. Botha tagadta, hogy a boerok a megadási feltételeit meg akarják változtatni. Chamberlain azt mondta válaszában, hogy a háború dolgában kiküldött vizsgálóbizottság nem fogja újabb vizsgálat alá venni mindazoknak az elítélteknak az ügyét, akiknek büntetése még nem telt le. Csak olyan esetekben lesz újabb vizsgálat, amelyekben a revízió szükséges. Az ítélt esetet illetőleg csak azzal a kérdéssel fogunk foglalkozni, hogy az elítéltek egész büntetésének vagy csak egy részének elengedését hozzák-e javaslatba.

Botha kijelentette erre, hogy a boerok nagyon csalódtak, mikor a koronázás alkalmával elmaradt az amnesztiát, mert Kitchener megígérte, hogy a kormányának az amnesztiát megadását fogja ajánlani.

Chamberlain azt válaszolta erre, hogy a rendelkezésre álló iratokban erről nincs szó. A kormány nem akar a fokföldi és natali kormányoknak esetleges nemes szándékaival szembebe yekedni a lelkeikkel való bánásmódot tekintetben.

Botha kijelentette, hogy csak azt kívánja, hogy nagylelkűséggel tegyék lehetővé mindnyájuknak, hogy békésen élhessenek Dél-Afrikában. Chamberlain azt válaszolta erre, hogy semmiféle nehézséggel nem fog járni azoknak a foglyoknak a visszatérése, akik becsületesek és tisztességesek. Ilyen emberekkel nem fogunk barátságatlanul bánni és nem fogjuk őket megakadályozni a visszatérésben. Chamberlain valószínűleg mondotta ez alkalommal a lapoknak azt a jelentését, hogy Milner a burgherek farmjait eladni szándékozik.

Botha rosszaságát fejezte ki azon, hogy national scoutokat neveztek ki abba a bizottságba, amely az engedélyezett három millió font sterlinget kezelni fogja.

Chamberlain erre azt válaszolta, hogy a national scout-ok nincsenek nagyobb arányban képviselve a bizottságban, mint a többiek. A kormánynak becsületesek kell lennie mindazok iránt, akik támogatták. Chamberlain hozzátette, hogy a Natalban maradó boerokat nem fogják elnyomni. A haditörvényeseket nem fogják soká fenntartani. Az özvegyek és árvaik gyámoltatása tekintetében a kormány megtett minden lehetőséget. Végül Chamberlain a megbocsátás és feladás politikájának szükségességére utalt. A háborúnak most vége és Anglia azt akarja, hogy a boerok mint ugyanazon állam alattvalói dolgozzanak Dél-Afrika jövedele és szabadsága érdekében. Az önkormányzat életbe lépésétől függ, hogy mikor szűnik meg a régi animozitás. A kormány azt akarja, hogy egy rész se legyen teljesen képviselet nélkül és csak azt kívánja, hogy az új alattvalói teleten eléje jöjjenek, Ezzel véget ért a tanácskozás.

HIREK

Budapest, szeptember 10.

— EUDAPESTI NAPLÓ. Szeptember 15-én új előfizetés nyílik a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejár, méltóztatassanak a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— Személyi hírek. Izabella főhercegnő leányával, Salm-Salm Mária Krisztina hercegnővel és Maria Henriette főhercegnővel ma Bécsből visszatért Pozsonyba. — Fülöp orléans herceg és neje Bécstől Londonba utazott. — Gróf Goluchowski Agenor külügyminiszter tegnap hosszabb szabadság után Franciaországba visszatért Bécsbe. — Az egyiptomi kheridive Párisból Bécsbe érkezett. — Dr. Horváth Géza nemzeti múzeumi osztályvezetőgát állattani kutatóskat véget Dél-Szerbiába, Nis és Pirót vidékére utazott.

— A szia mi herceg Budapesten. Chan Fuzszi mi herceg Budapestre érkezett és a Hungária-

szállóban lakik. Vele eljött hozzánk két szia mi katonatiszt is.

— A sasvári hadgyakorlatok. A Morva folyó és a Kiskárpátok közt terül el Sasvárnak, a régi buscjárási helynek vidéke, ahol holnap megindulnak a hadsereg zarárgyakorlatai a király és a német trónörökös jelenlétében. Hónapok óta folyik minden részről a készülődés a nagy eseményre. A sasvári házak fel vannak bogozva, virágfüzerekkel, lombokkal és magyar transzparensekkel. Sok házon virágokból vannak kirakva e szavak: *Éljen a király!* A vasúti állomás szintén gyönyörűen fel van bogozva. A király számára váróterem gyanánt a koronával díszített királyi sátor fog szolgálni. Az állomástól a községgig gyönyörű sétányon, Nyitra megye és az ország címerével ellátott ádacoszlopok és három szebbnél szebb diadalkapu van felállítva. A középső diadalmen az ország és Nyitra megye lobogói lengenek; középen arany korona és ez alatt *Isten hozott!* felírás díszíti. A megyei hatóságok a kedvezően talajviszonyok mellett sok dolgot adott az utak helyrehozására. Az udvari tisztviselők, élükön lovag Wukecker főbiztossal, csodát műveltek, midőn az ugynevezett új kastélyt üles falaival és nagy boltízhajlékkal tündérelmező uralkodói székhelyül alakították át. Nem kevesebb, mint 17 butorkoosi hozta Bécsből az uralkodó, fejedelmi vendége és a kíséretnek lakosztályainak szánt berendezést.

Az ősi parkra néző kastély homlokzatának első emeleti részét királyunknak, másodemeleti részét a német trónörökösök lakosztálya foglalja el. O félége itt is megelégszik egy dolgozószobával, egy szalonnával és egy hálószobával. A dolgozószobában ugyanazon vörösoszloppal bevont irasztal és irasztal szerepel, amelyeket az uralkodó a táborban esztendőnként használni szokott. A hálószoba berendezése is spártai módra egyszerű s abban csak az a gyönyörűségről ragogott feszülte új, amelyet ő felsége közvetlen szomszédja skarda József, a tudós prépost hozott magával a Szentlőre tett egyik utjáról a király számára. A szalonnák, amelynek butorai mind a bécsi Hofburgból valók, legszebb díszre egy pompás perzsaoszlop, a falakat vadászjelenetek ékesítik. A német tónörökös lakása ugyanebből a három lakrészből áll és azok egyszerűen bár, de nagy kegyelemmel vannak berendezve. A szalonnán zongora is van. A falon lévő vadászképek alatt feltűnik ő felsége fiatalkori akvarellképe apesi vadászruhában. A falakon vadászjelenetek a magyar történelemből vett képekkel váltakoznak; az utóbbiak közt van *Rákóczi elfogatása is*. A trónörökös közvetlen szomszédságában *Fritzeny* ezredes és *Stülpnagel* főhadnagy, valamint a hozzá diszkiszerűl beosztott gróf *Auersberg* altábornagy és *Feigl* ezredes szállásai vannak.

O felsége holnap délután 2 óra 8 perckor érkezik meg a sasvári pályaudvarra és fogadására az ezredesek kiállításról ismert stilszerű sátrát fogják felállítani. O felsége az állomásról azonnal a szállására megy, ott fogadja a hadgyakorlati fővezetőség jelentését, ezután pedig diszbe öltözik és visszamegy a pályaudvarra, a 3 óra 48 perckor érkező *Frigyes Vilmos* német trónörökös fogadására.

József főherceg már Sasváron van, *Klobucsar* altábornagy adatlussal Bursztanygyörgyön át délután 4 1/2 órakor kocsin érkezett meg. Nyitra vármegye határán *Kramoln* főispán és *Markhot* alispán üdvözölköztek. A főherceg az üdvözlésre szívélyes szavakkal válaszolt. A sasvári régi kastélyban levő szállása előtt fogadta a főherceg báró *Beck* tábornagy és báró *Fejérváry* Géza honvédelmi miniszter üdvözlését. Az idő gyönyörű és a barométer a király bevonulása idejére is tiszta, kék eget jósol.

— Vilmos császár és a hercegek. Berlini tudósítónk poseni távirat alapján a császárlátogatás egy érdekes és jellemző epizódjára a következőket közli. Mikor Vilmos császár Posenbe érkezett, *Stableszki* hercegre nem jelent meg fogadására. A császár menten észrevette, hogy *Stableszki* nincs ott és kérdézközdött felőle, majd pedig a kíséret egyik tagját elküldötte az érseki rezidenciába azzal a szigorú császári parancssal, hogy a hercegeknek, ha csak nem ágyban fekvő beteg, azonnal jelenjék meg a parancsnokló tábornok palotájában. Nem telt bele egy fél óra sem és a hercegek már ott volt a kijelölt helyen.

— *Edvárd király állapota.* Az angol király, ki alig állta ki a koronázás fáradalmait, napról-napra halad a javulás útján. A király és királyné tegnapelőtt fejezték be nagy körutjukat, melyet Skócia partjai mentén s a Hebridákon tettek, s visszatértek Balmoralba. Aberdeenben azt mondta Edvárd, hogy a tengeri utazás rendkívül jót tett neki, s immár londoni orvosi körökben sem kételkednek abban, hogy a király teljesen kiálható veszedelmes betegségből s állapota napról-napra javul. E körútja közben számos angol főnemesnek a meghívását fogadta, úzte a sportot, vadászott velük, oly ruganyosan, oly könnyedén, mint évekkal ezelőtt. Anglia öröme tehát teljes és teljes a kudarcra annak a jónőnek is, ki azt próféta, hogy a király nem éri meg a koronázást.

— *Henrik herceg Amerikában.* *Newyorkból* táviratozzák, hogy a st.-louis-i kiállításon a német császár *Henrik* porosz herceggel fogja képviselnie magát,

— A német trónörökös Magyarországon.

Frigyes Vilmos német trónörökös holnap érkezik meg Sasvárra, hogy mint a király vendége, részt vegyen a hadyagorlatokon. A fiatal, huszöves és rokonszenves trónörökös nemcsak az a barátság fűzi hozzánk, amely a német birodalommal való szövetségünkben folyik, hanem az a szeretet is, amelylyel királyunk viseltetik a fiatal trónörökös, mint keresztfia iránt. Emlékezetes marad előttünk az a meleg rokonszenv, melylyel királyunkat Berlinben fogadták, mikor két évvel ezelőtt megjelent ott, hogy jelen legyen keresztfiának nagykorúsági ünnepélyén. Frigyes Vilmos trónörökös bizonyára hálás szeretettel viszonozza felsőleges királyunk rokonszenvét és kétségtelenek tartjuk, hogy atyja nyomdokain haladva, a magyar nemzet rokonszenvéért épp olyan szívesen buzgólkodik, mint Vilmos császár, aki magyar földön járva, meghajolt nemzeti erejének előtt. Frigyes Vilmos herceg fiatal kora dacára komolyan fogja föl hivatását samint atyjától örökölte az uralkodói erényeket, bizonyosan örökölte az irántunk való rokonszerést is. Most alkalma van megismerni a fiatal hercegnek hazánk földjét, katonáink harci képességeit s erényeit, népként nemességét s alkalma van meggyőződést szerezni arról, hogy ez a nemzet örömmel fogadja ezen a földön, melynek ereje termeli hatalmas atyja szövetségeseit.

— **Szeptember 10.** A mai napot, a genfi rémtett évfordulóját Erzsébet királyné dicső emlékének szentelte a magyar nemzet kegyelele. A szentegyházakban és iskolákban mindenütt a megemlékezés fájó érzetével áldoztak a nagy királyné szellemének, akinek neve örökké ragyogni fog e nemzet történelmében.

A hivatalos föstisztizület délelőtt tíz órakor volt a budavári koronázó Mátyás-templomban, melyet gyászpompával ékesítettek. A löszentély előtt állott a kataliak mely Erzsébet királyné cimereivel, a magyar koronázást ékítőmennyekkel és a többi fejedelmi jelvényekkel volt földisítve. Ezenkívül a spanyol etikettnek megfelelőleg, nyitott fekete legyező és pár fehér keztyű volt a koporsón, melyet égő gyertyák őrveztek.

A templom előtt Beniczky Tamás feleügyelő vezetésével rendőrök, a főhajó hosszabanc Anders kapitány vezénylete alatt alabárdos koronázók állottak díszőrséget.

A főszentély padcsoiraiban ültek: Wlassics Gyula, Láng Lajos, Pász Sándor és Darányi Ignác miniszterek. Széll Ignác belügyi államtitkár, Vörösmarty Béla, a Kuria megadónöke, Lattóczy Imre, a közigazgatási bíróság, Dárday Sándor, az állami főszászékek alelnöke, Beniczky Ferenc főispán, Fazekas Gusztáv helyettes alispán, Márkus József főpolgármester, Halmos János polgármester, dr. Tolay László főlevéltáros Schytra István miniszteri tanácsos, Rudnay Béla főkapitány, Szolner Antal és Gerenday György miniszteri osztályfőnökök, Vécsey Tamás egyetemi, Losvay Lajos műegyetemi és Hutya Ferenc állatorvosi iskolai rektorok. Conchioneri mári olasz, Van Royen németalföldi, Cucuriano-Margaritescu román és Tinayre francia főkonzulok, az egyetem tanácsai, a tábornoki kar tagjai, valamint a helyőrség tisztjei.

A gyászistentizületen, melyet dr. Nemes Antal budavári apátplébános rendezett, Csizsaka György kalocsai érsek pontifikáns lényes segédlettel. Ez alkalommal azokat a miseöntőnyöket viselték, melyek boldogult Erzsébet királyné ruházatából készültek, ezt a ruhát a felsőleges asszony éppen e templomban viselte az ezredvi ünnepségek alkalmával.

A gyászmise mely alatt a templomi ének- és zenekar Varrince Mór székesegyházi karnagy rekviemét adta elő, déli fél tizenkettőkor ért véget.

Megdicsőült Erzsébet királynék Gödöllője a halálóási évforduló alkalmából évente gyászünnepélyt rendez. Ezt az ünnepélyt ez évben vasárnap délután 1/5 órakor fogják az Erzsébet-szobornál megtartani, hogy a mezei munkával elfoglalt földműves nép is minél nagyobb számban vehessen részt. A rendezőbizottság ez uton hívja meg a fővárosi közönséget a kegyeletes ünnepélyre.

Bécsből jelentik: A király ma reggel fél nyolc órakor a kapucinusok temploma elé hajtatott és a sirlóban ösüdes imát mondott a királyné koporsójánál, valamint Rudolf trónörökös és ő felsége szüleinek koporsójánál. Ő felsége tíz percig időzött a sirlóban.

A német trónörökös megbízásából gróf Brockdorf német nagykövetségi titkár gyönyörű koszorút tett le Erzsébet királyné koporsójára.

A Burg plébánia-templomban ma délelőtt misét mondtak néhai Erzsébet királyné lelkiüdvéért. Ott volt a király, Lajos Viktor és Rajner főhercegek, Mária Terézia, Mária Annunciata, Erzsébet Amália, Mária Jozefa, Izabella, Mária Anna, Mária Henriette főhercegnők, Goluchowski külügyminiszter, Kállay közbes pénzügyminiszter, Koerber és Széll miniszterelnökök, gróf Széchenyi Gyula a király személye körüli miniszter, az osztrák miniszterek, a legfőbb udvari és állami méltóságok, a tábornoki kar és sok törzs- és föstiszt. Reggel 7 órakor a király

csendes misét hallgatott a schönbrunni kápolnában. Erzsébet királyné koporsójára számos koszorú érkezett, köztük a főhercegnök koszorú, Windischgrätz hercegné koszorúja és Bécs városának koszorúja. A kapucinusok sirlóját ma nagyszámu ájtatos közönség látogatta.

— **Eitel Frigyes egyetemi hallgató.** A német császár második fiát is belevizsi a német ifjúság közé. Bonnól táviratozták, hogy a császár második fia Eitel Frigyes herceg, a jövő hónapban szintén beiratkozik a bonni egyetemre. Ahogy jó családból való fiúhoz illik, a herceget édesatyja kíséri el a beiratkozásra.

— **A Mátyás-szobor leleplezése.** Széll Kálmán miniszterelnök, mint már jelentettük, értesítette gróf Beldi Ákos főispánt, mint a Mátyás-szobor leleplezési ünnepélyt rendező-bizottság elnökét, hogy ő felsége az ünnepségen való képviselőlével József főherceget bízta meg. Az ünnepélyen résztvesznek József Agost főherceg és neje, Augusztia főhercegné is. A város az összes nagykorú főhercegeket meghívta az ünnepélyre. Az országgyűlésnek mind a főrendi, mind a képviselőháza nagyobb számu tagból álló küldöttséget küld Kolozsvárra. A küldöttség tagjait alkalmassint a két Ház elnöke fogja vezetni.

— **A Kossuth-ünnep.** A Liptóvárosi Kaszinó tegnap este tartott választmányi ülésén nagy lelkességgel elhatározta, hogy a Kossuth-ünnepen testületileg részt fog venni, a sirt megkoszoruzza és a kaszinó dr. Lichtenberg Kornél egyetemi tanár, Fried Vilmos, Sebertyén József, Strasser József és Messinger Lipót vezetése alatt ki fog vonulni a sirlóhoz. Végül elhatározta, hogy az ünnepség költségeihez hozzájárul.

Szatmár város törvényhatósága tegnapi közgyűlésén lelkesen tette magáévá azt az indítványt, hogy szeptember 21-ikét Kossuth Lajos emlékének szenteli és rendkívüli ünnepi közgyűlést fog tartani. A törvényhatóság végül elhatározta, hogy Kossuth Lajos életnagyságu arcképét a közgyűlési terem részére megfesteti.

Kossuth Lajos emlékének megünnepelésére Kalocsa városa is nagyban készülődik. Az ünnep előestéjén a várost kivilágítják és nagy banket lesz. Az ünnep délelőtti közgyűlést tartanak, amelyen Szabaly Antal mérnök, volt 48-as honvéd fog elnökölni, a díszbeszédet pedig Battlay János fogja mondani.

— **Egyházkerületi gyűlés.** A bányai ágostai evangélikus egyházkerület közgyűlése ma folytatja a tanácskozásokat. Tudomásul vették az egyházak, papizövegyek segélyezésére rendelt gyámintézetű pénzár számadásait. Új elnök, Lauko Károly lemondásának elfogadásával, Famler G. Adolf lett, aki megjelölte az utat, amelyen haladni kíván. A gyámintézetű ülés után folytatták az általános egyházkerületi ügyek tárgyalását, Zsilinszky Mihály és Sárkány Sámuel püspök elnöke alatt. Dr. Csengerly Gyula jogügyi előadó a közalapi járulékok kiszabása ellen beérkezett felebevezéseket ismerette. Ezek alapján indítványozta, hogy jövőben az általános jövedelmi pótadóra ne vessék ki a közalapi járulékszállalékok adóját. Az indítványt dr. Wagner Géza, Havári Dani, Zsigmond János és Petrovics Soma ítélszólása után elfogadták. Petrovics Soma esperes az illaki missziót ismertette. Sürgös intézkedést kért, mert ott tömeges kitérésről lehet tartani. Az elkeseredés nagy s a gyermekek katolikus iskolákba járnak. Nagy veszteség éri ott az evangélikus egyházat. A közgyűlés utasiottja az esperességet az ügy sürgős rendezésére. Fabinyi Teofil kívánja, hogy erről az ügyről az esperes három hónap múlva tegyen a püspöknek jelentést ha az eredmény nem lesz kedvező, szigoruan kell föllépni. Ehhez a közgyűlés hozzájárul. Tárgyalták még ma a hitoktatás ügyét. Holnap folytatják a tanácskozásokat.

— **Műemlékek a budai várban.** A budavári koronázó Mátyás-templom északi felén most fogják kiépíteni az új bástyát. Előbb azonban lebontják a régi várfalakat, amelyek közé oda vannak ékelve a hajdani dominikánus templom alapfalai. Már az eddigi ásatások alkalmával igen sok érdekes műemlék került felszínre, faragott kő, régi fegyver, szerzőszám és egyéb apróság. A talált tárgyakat dr. Nemes Antal budavári apátplébános vette őrizet alá, aki figyelemmel kíséri az ásatást és a napokban fölledezte, hogy a templom falain szines freskók vannak. Az ásatást rögtön abbahagyták és csak akkor folytatják újra, ha Schulek Frigyes tanár, a munkálatok vezetője, hazérkezik. Az ásatások iránt melegen érdeklődik a régészeti társaság is.

— **Izeton híresztelés.** Egyik-másik lapot bejárta az hír, hogy Izabella főhercegné asszonyi mezőgazdasági kiállítás érszeti pavillonjának megtekintése alkalmából, midőn egy miniatűr forgópisztolyt vett, azt mondta:

— Ez jó lesz nekem az anarkhiztá ellen! Illetőkes helyről felhatalmaztak bennünket annak a kijelentésére, hogy ebből a hírből egy betű sem igaz.

— **Hier.** Mikor a civil ellenőrzési szemlére megy a katonákhoz, a maga polgári ruhájában egy negyedóra kizakadva a polgári életből, szörnyű fejelemelleni bünszámba megy az, ha a nevelőasszónál magyarul jelentkezik. Ilyenformán: itt vagyok. Pedig hát könnyen elkövetheti a hibát, a nélkül, hogy egyáltalában észbe juttatja, hogy ellentétbe helyezkedik a katonai renddel. Magyar szóra áll a szája, azaz hogy arra jár rá — s a megszokásból nem lehet csak úgy hirtelen kivetkőzni egy kis önkényesen megcsinált regula kedvéért. Katonák azonban nem ismerik a tréfát s a magyarul jelentkezőt lecsukják. Azután meg ha újra a kezük közé kerül, hát alaposan kioktatják arra, hogy mit kell mondani Johann Kovácsnak, ha egy nagy árkusból fölovasza, a nevét hallja, Johann Kovács pedig újra polgár lesz, megint csak miközülünk való közönséges ember s mivelhogy az ember élete örömben, bubán jelentkezőssel van tele, most már tökéletesen összezavarodott aggyelével járja a fórumokat, amelyekben megrubrikázott árkus papirosból fölolvashatják a nevét. Jól tudja, hogy hol kell magyarul beszélni s hol nem, elvett a kritikus pillanatban mégis elvett a dolgot. Így rontjuk egymásnak a dolgot. Mi a katonáké: jussal, a katonák a miénket juss nélkül. — Ma tudnillik az történt, meg a Tudomány Egyetem egyik vizsgálati termében, hogy a kandidátusok egyike, amikor a nevét fölolvasták, haptákba vágta magát s harsányan kivágta, hogy: hier. — Nem fogta föl valami tulságos tragikus senki a dolgot, a bizottság elnöke azonban mégis szükségesnek tartotta megjegyezni, hogy az Egyetemen még meg lehet élni a magyar nyelven is.

— **Az Újságírók Egyesületéből.** A Budapesti Újságírók Egyesületének választmánya a nyári szünet után ma délután tartotta első ülését Vészi József elnöklet alatt. A választmány az előző indítványokra egyhangulag és nagy lelkességgel elhatározta, hogy Kossuth Lajosnak, a modern magyar sajtó megteremtőjének századik születésnapját méltó díszszel fogja megünnepelni. Az egyesület szeptember hó 18-ikán rendkívüli közgyűlést fog kegyelettal adni Kossuth Lajos emlékének. A díszközgyűlés d. e. 11 órakor lesz Vészi József elnöklete alatt. Az elnöki megnyitót után az ünnepi beszédet Mezei Ernő, a kiváló publicista fogja mondani. Részvesz ezenkívül az egyesület testületileg a főváros polgársága által rendezett országos ünnepségen is s Kossuth Lajos mauzóleumára díszes koszorút helyez. A cseplődik Kossuth-szobor leleplezésére a választmány Szatmári országos képviselő, fötitkár küldte ki, aki az egyesület nevében koszorút fog helyezni a szoborra. A kolozsvári Mátyás- király és a zilahi Wesselényi szobrának leleplezési ünnepségeire Csizsaka Lajos elnök vezetés alatt három-három tagú küldöttséget meneszt az egyesület. Bejelentette ezután az elnök, hogy gróf Szapary Pál 200 korona adománnyal az egyesület alapítóját sorába lépett, amit a választmány hálás köszönettel vett tudomásul. Meleg hangon emlékezett meg az elnök Vadnay Károly, Incezy László és Sváb Tivadar elhunytáról, akiknek halálával a magyar sajtó súlyos veszteség érte. Hálás köszönetét fejezte ki a választmány dr. Ebers Henrik császári tanácsosnak nagylelkű alapítványáról, amely a cirkevencai therapiai gyógyfürdő helyén a magyar sajtó munkásainak nagy kedvezményeket biztosít. A jolsvai siketnémák és vakok új intézetének felkarolását a választmány a legmelegebben ajánlja a sajtó jóindulatába. A választmány felhívja a közönség figyelmét a Magyar Közvélemény címen megjelenő színházi és irodalmi sajtó-vállalatra, amely ellen újabb és több panaszos beadvány érkezett az egyesülethez. Végül Csizsaka Lajos elnök terjesztette elő jelentését a segítő-alap igazgatótanácsának működéséről. A jelentés szerint a segítő-alap az utolsó hat hónap alatt 5068 koronát fordított tagjainak segélyezésére és 750 koronát ozzott ki nemtagok segítésére.

— **Házasság.** Vágó József, a budapesti kereskedelmi- és iparkamara fogalmazója, a jeles közigazdasági szakiról folyó hó 16-ikán esküszik örök hűséget Schermann Vilma kisasszonynak, dr. Schermann Adolf fővárosi tisztii főorvos leányának.

Náry Samu eljegyezte Löwy Margit kisasszonyt, Löwy Adolf zölyömi kereskedő leányát.

Havas Emil V.-Somkóntról e hó 14-én délután 3 és fél órakor vezeti oltarhoz Fisch Sáriát a dohánvutcai templomban.

Kada Vilmos eljegyezte Wilhelm Adél kisasszonyt Budapestben.

Dr. Molnár Vilmos csernai körorvos iolyó hó 8-ikán eljegyezte Armuth Jusztikát, Armuth Henrik szombathelyi gyáros leányát.

Lenkey László Bécsből eljegyezte Gescheidt Rozsike kisasszonyt Selmeczbányán.

Kunody Lipót eljegyezte Váczy Zsuzsika kisasszonyt Budapestben.

— **Táviratozás drót nélkül.** Odera-Frankfurtból táviratozták: A legutóbbi német császári gyakorlatok alatt az eddiginél nagyobb mértékben alkalmazták a drótnélküli telegrafálást. Az új rendszer lehetővé tette a parancsnokoknak, hogy állandóan összeköttetésben maradjanak osapatjaikkal.

— **A nagyherceg mulat Amerikában.** Boris nagyherceg néhány nap előtt New-Yorkban fényes estélyt rendezett abból az alkalomból, hogy nővére férjhez ment és ezen az estélyen a következő kérést intézte a megjelent újságírókhoz:

— Uraim, a lapok azt írták, hogy azon az estélyen, amelyet Chicagóban nővéremnek, Heléna nagyhercegnének Miklós görög királyi herceggel való egybekelése alkalmából adtam, egy orfeumi énekesnő cipellőjéből pezsgőt ittam volna. Legyenek szívesek lapjaikban ezt a históriát demontálni.

Az újságírók eleget tettek a nagyherceg kívánságának és nyilatkozatát közzétették lapjaikban.

Boris nagyherceg, Wladimir nagyherceg idősebbik fia, unokajacsa a cárnak. A fiatal herceg néhány hónap előtt Világtra indult, megkerülte a földgolyóbist keletről nyugatra, a pekingi és tókioi udvaroknál látogatást tett és ez idő szerint Amerikában tartózkodik. Ugy látszik, hogy a herceg a siberiai, japáni és khinai nélkülözésekért Amerikában keres kárpótlást. Mulat. És pedig olyan módon, amint ezt a nagyhercegek tenni szokták, ha Párisba jönnek: a pezsgő patak módjára folyik és bájos artista-hölgyek jelenléte tiszerezi fényes estélyeit. És ezek Amerika minden nagyobb városában találhatók. Csak hogy a nagyherceg elfelejtette, hogy a legutolsó riportok hazájában tartózkodik, ahol a legféltelenebb indírcsókól leleskedik minden lépésére, legintimebb mulatságainál hallgatódik, hogy rögtön igen hangosan tovább beszélje. Így történt, hogy galáns ötleit — pezsgőt inni egy orfeumi énekesnő cipellőjéből! — a gonosz amerikai riporterek rögtön a nyilvánosság elé vitték ami a nagyhercegnek annyi kellemetlenséget és zavart okozott, hogy végre is kénytelen volt demontálni a históriát. A dollár-birodalom finnyás erkölcsi érzéke ugyanis fölválté rossz néven vette a nagyherceg tulságosan vig életét. Világi és nőbarát híre már megelőzte jöttét Washingtonban, aminek ilyen különös következményei voltak. Rooseveltnek, az első felesége ugyanis nem akar résztvenni azon a banketten, amelyet férje királyi vendége tiszteletére rendezett. Szemére vetik a nagyhercegek, hogy magas hivatalnokokat, akiket kíséretül mellé rendeltek egyszerűen laképnél hagyott és minden magyarázat nélkül galáns kalandok után ment. Mikor a nagyherceg látogatását a Fehér-házban bejelentették, Rooseveltnek nagybátyja társaságában rögtön kirándulásra utazott s ott maradt mindaddig, míg a nagyherceg el nem utazott. Hír szerint az elnök feleségét a mértékletességi egyesületek beolvasolták. Ezek tudniillik leiratot intéztek Roosevelt elnökhez, amelyben kérték, ne fogadja a nagyherceget, aki Amerikában kicsapongó életet folytat. Az egész ügy nem kellett volna feltűnést, ha a mértékletességi egyesületek egyidejűleg a levelet a lapokban nem közlik. Így azonban a nyilvánosság elé került a dolog és az amerikai lapok élénken kommentálják. A lapok kivétel nélkül helyeslik Rooseveltnek álláspontját és egyuttal szembeállítják az orosz nagyherceget a porosz Henrik herceggel, akinek rokonszenves, tapintatos és az amerikai érdelemvilágot minden tekintetben kimélő viselkedése oly méltóságossá tette egész látogatását. Boris nagyherceg, úgy látszik, utólag mégis csak belátta viselkedése helytelen voltát és — mi lehetett egyéb tőle? — fölkérte az újságokat, hogy demontálják azt a bizonyos pezsgő-históriát. Igaz ugyan, hogy a nagyherceg azaz is védekezhetne, hogy az ivás és muatozás az ő hazájában és házában hagyományos és hogy az ő kedves nagybácsikái, amikor Párisban kirugnak a hámból, jóval külön históriákkal táplálják a botránny krónikáját, mint ő Chicagóban, kezében az orfeuménekesnő cipellőjével mint pezsgőpohárral. Azt is mondaná az erkölcsös-küddő amerikaiaknak, hogy az általuk annyira tisztelt VII. Edvárd király walesi herceg korában barátainak Párisban egyszer vacsorát adott, amelyen eseményül a lakájok nagy ezüst-tálon Páris egyik legszebb félvilági hölgyét szolgálták fel — a habszülte Airodité kosztümében; ezt a történetet egy szemtanu, Aurelien Scholl, a nemrég elhalálozott író maga mesélte el újságírókban.

— **A martiniqueti áldozatokért.** Kis-Küküllővármegye alispáni hivatala újabbán két korona adományt küldött a Budapesti Újságírók Egyesületéhez a martiniqueiek felszabadulására. Ezzel az adománnyal a gyűjtés eddigi eredménye 1036 korona 75 fillér és tíz frank.

— **A zágrábi zavargások.** Zágrábban teljesen helyreállott a nyugalom. Újabb rendezések nem fordultak elő s így a rendőrség már enyhíteni kezd azokon a szigorú szabályokon, melyeket eddig alkalmazott. A kapuzás idejét má már kilenc órára halasztották s megengedték, hogy a nyilvános helyiségek esti tízenegy óráig nyitva maradhassanak. A 16-ik gyalogezred százada is visszaérkezett már Száva-Bródból, ahol semmiféle zavargás nem volt.

— **Montebello márkiné és a plebs.** Montebello márkinak, Franciaország pétervári nagykövetének visszahívását a politikai okokon felül bizonyos aszszonyi kulissza-okokkal is magyarázza a Temps. A nagykövete felesége kevély arisztokrata nő, aki egyáltalában nem tűr meg a maga közelében polgári származású embert. Még a köztársasági elnököt sem. Mikor Loubet a cár meglátogatására legutóbb Pétervárra érkezett, Montebello márkiné tündetően elutasította az orosz fővárosból. Türelmetlen gőgösséget tanúsított a márkiné a miniszterek feleségei iránt is. Mikor a cár tavaly Franciaországban járt, Montebello márkiné újszülött kis unokája keresztapjának kérte meg. A keresztelés meg is történt Compiegneben, a nélkül, hogy a nagykövetőné a miniszterek feleségei közül bárkit is meghívott volna. Ezek viszont sehogyssem voltak hajlandók lakást adni a csecesem dajkájának, akin végre is Loubetnél könyörült meg. Ugyancsak a compiegnei cári látogatás-hoz fűződik a gőgös márkiné második sértése is. A cárné tiszteletére adott ünnepi reggeli minden nő fedetlen fővel jelent meg csupán Montebello márkiné kalaposan. A többi előkelő hölgy leckézetésnek vette a márkiné eljárását s kivált ezóta igen elkeseredetté vált iránta a hangulat.

— **A grófné bőre.** Egy orvosi szaklap érdekes dolgot eleveit fel Camille Flammarionról, a nagy hírű francia csillagász-íróról. Flammarion az ő nagy fantáziával és poézissal megírt művei révén különösen a hölgyek között szerzett nagy híveket. Egyik ilyen hölgytisztelője aztán elismerésnek és rajongásnak úgy adott kifejezést, hogy rátesztálta a bőrt, azzal az utasítással, hogy valamely művét kötsse bele. Az illető hölgy egy grófné volt, aki Flammarion egyik könyvének olvastán annyira föllelkesült, hogy mindenáron meg akart ismerkedni vele, mielőtt meghal. A grófné ugyanis szívbeteg volt és érezte közeli halálát. Férje, aki sokkal idősebb volt nála, teljesítette a kívánságát és meghívta a csillagászt a Jura hegyesében fekvő gyönyörű kastélyába. Flammarion elfogadta a meghívást és szeretetreméltó háziasszonyával sokat beszélgetett a csillagokról. És beszélt közeli haláláról, de a legesekelebb szomorúság nélkül és ismétlenül kijelentette, hogy hisz a tulvilágban. Ezenközben elérkezett a válás ideje s a grófné bucsuzól titokzatos ígéretet tett Flammarionnak.

— **Nemsokára küldök önnek valamit** — mondotta — amit ön kénytelen lesz elfogadni, mert különben melyen megsérti és elszomorítja az én lelkemet.

Egy év múlt el és Flammarion már rég elfelejtette az egész dolgot. Egy este aztán, mikor nem volt otthon, feketeszegélyes levelet kapott egy kis csomaggal. A felesége bontotta fel a csomagot és vastag fehér bőrt talált benne. A levelet a grófné orvosa írta s az így szólt:

— Egy haldoklónak a kívánságát teljesítem, aki önt titokban lángolóan szerette. Szavamat vette, hogy a halálát követő napon elküldöm önnek az ő vállának bőrt, amelyet ön úgy megbámolt. Az a kívánsága, hogy valamelyik szép művét kötsse be ebbe a bőrbé.

A halott kívánsága teljesült. A grófné bőrt átadta Flammarion egy ügyes cserzőnek, aki a mondott célra jól kidolgozta. Az Eg és Föld című kötet van a grófné bőrébe bekvőve, s ezt a könyvet Flammarion Juvisyben őrizi az obszervatóriumában. A boríték arany betűkkel ez a felírás: „Egy halott asszony emléke.”

— **A braznagi herceg kalandja.** A londoni törvényszéket tegnap a braznagi herceg ismeretes ügye foglalkoztatta. A vizsgálóbíró rámutatott a terhelő tanuk vallomásaiban lévő nagy ellentmondásra s az esküdtzsekre bízta, hogy a tárgyalás nyilvános legyen-e. vagy zárt. Ebben ma határoz az esküdtzsek. Az államügyesség tegnap vádat emelt a herceg három állítólagos büntésére ellen, de a vádiratból kitűnik, hogy az ügyesség a herceg ellen nem emelt vádat, hanem azok ellen, (az ő állítólagos büntései) akik ravasz összejártszással a herceget szarolási objektumul akarták felhasználni. A pör jelen stádiumában azonban még nem lehet az eljárást beszüntetni a Grand jury nyilatkozata nélkül.

— **Paraszt-Ujság.** Semere Miklós országgyűlési képviselő a következő cáfolat közlésére kért fel benünket:

Mindenfelé az a hír van elterjedve, hogy Semere Miklós országgyűlési képviselő kiadásában krajcáros napilap fogna megjelenni annak címét (Paraszt-Ujság) kolportálják, sőt egyesek magukat szerkesztőkül mutatják be. A képviselő ez uton jelent ki, hogy az egész tervezésről neki semminemű tudomása nincsen.

— **Hatszoros rablógylökösök.** Kosszából táviratozza tudósítónk, hogy a wetzlari országon a osendőrség letartóztatott két sübanost, akiket hat rablógylökösség miatt már régóta köröznék. A kérekerült rablógylökösök, akik tizenkilencvenes gyűnőge testakktu kézművesek, bevallották bűneiket.

— **Rettenetes tréfa.** A virtushoz, különösen a régi jó időkben, amikor még bőven telt lóra, kutyára, heccre, hozzátartoztak azok a rettenetesen kegyetlen tréfák is, amelyekkel egymást ugratni próbálták az urak. Tóth Béla anekdotás könyve telve van ilyen viccel, amik között mindennapi közönséges heccszámba ment az, hogy a gvallérok egymás eleven lováról lenyújták a bőrt, vagy folyguyották egymás természetét — az aszszekurálás előtt. A hölgyek azonban nem vettek részt ezekben az ultra-duhaj heccben. Kevesebb volt a jukker-lány meg jukker-menyecske, mint ma. Mindazonáltal ma is majdnem hihetetlenül hangzik az a tréfa, amiről a Magyar Nemzet mai számában olvasunk egy kassai levelet. Két báró-kisasszonyról van szó abban a levélben, akik házuának egy vendégével olyan durva és emberetlen viccet eszelekdedek meg, aminek a megviccelt ember ma is súlyos beteg. Ime különben egész terjedelmében a kassai levél:

N. báró felsőmagyarországi birtokának kastélyában ilyenkor őszszel, hogy a család minden tagja hazaérkezett, vidám élet folyik. Nagy, előkelő társaság találkozik, melynek központja a két N. baronessz. A kisasszonyok az egész vidéken híresek; köszöntik őket, ha akár gyalog, kocsin vagy lóháton haladnak keresztül a birtokuk melletti városon. Népszerűségüket előkelő szépségükön kívül még annak is köszönhetik, hogy messze vidéken ismeretesek, mint a legvidámabb, legdejavabb ötleit leánykák. A spirítusz-tákat kigunyolni legnagyobb örömiük, de azonelül élénkebb mulatságaikat a zene hangjai mellett pihentetik ki, mert kitűnően hegedül mind a kettő. A mult heteiben, augusztus 18—20-ika körül volt, házi hangversenyt rendeztek a kisasszonyok, amelynek keretében elő akarták adni Beethoven zongorkvarterjét. A kisasszonyok játszóttak volna az első és második hegedűt, a bátyjuk a csellót, de ki játszza a zongorát? Írtak Budapestre egy barátjuknak, küldjön néhány napra egy jó zongoristát. Ez el is küldötte B. zongoraművészt, akit a kastélyban nagyon szívesen fogadtak. A hangversenyre, mely a kastélyban nagy lovatermében volt megtartandó, nagyban készűtek. De a próbákban, mely a felette nehezen világított lovatermében folyt le, a házi-kisasszonyok éppen erre való tekintettel elhatározták, hogy megrétfálják vendégüket. Hossza, szikár angol kisasszonyukat a hangverseny estélyére mélyesleges fekete ruhába öltöztették és meghagyták neki, hogy a Beethoven-kvartert alatt a háttérből lépjen elő és menjen végig a termen, mindvégig széles és kísérteties gesztussal. A házikisasszonyok e pajkos tervükbe beavaták a hangverseny egész főúri közönségét és azontul is mindenki, kivéve természetesen a zongoraművészt. A hangverseny a legpompásabb hangulaban ment egészen a kvarterig. Alig kezdődött azonban a Beethoven koncertje, az oszlopok mellől előkerül a szellemnek öitözött angol kisasszony és egyik kezét magasra tartva, szemét a zongozistára meresztve, kísértetiesen vonul végig a termen. A társaság ugy tesz, mintha nem látná, de B. meglepettségét nem tudja palástolni és egy pillanatra abba hagyja a zongorázást. De a másikban már magához tér és halotbalványan bár, de folytatja. A kísértet ezenközben kimegy az erkélyre, ahonnan negyedóra múlva meg a kvartert alatt visszatér, de most már fenyegetőleg int a zongoraművész felé. B. felugrik, egy lépést akar tenni előre, de lábai gyökeret vernek. Szinte extázisban kiáltja:

— Nem látják?

A társaság, az összeszkívésnek megfelelően, tagadólóg felel és gépiesen körülnéz a termenben, melynek oszlopai közt most tűnik el a kísértet.

— Nézzék, ott! — kiáltja B. s mikor azt mondják neki, hogy talán a szeme káprázik, vagy ébren álmodik, akjai ideges rángatózása közepett összeszeesik.

A dolog kezd rosszra fordulni. Előszórtetik a megrétfált muzsikust, locsolják vízzel, ecettel, partümmel, hiába. Agyba fektetik, orvost hívatnak és ez végre órák multán magához téríti. De kétségbeeső idegbejába esett, melyben nem lát egyebet a fekete-ruhás kísértetnél. Az éjszakai rémesek, egy pillanattig sem lehet magára hagyni és az orvosnak vele kell aludnia, hogy meg ne örüljön a föléletől. Heteken át vergődött a szerencsétlen ember a kastélyban, míg nagy nehezen Budapestre tudták hozni, ahol még sokáig súlyos betegten fektűd egy szanatóriumban. Pedig azóta már megmondották neki, hogy tréfa volt az egész, felöltöztették az angol kisasszonyt kísértetnek, de mindez nem használt. B. azt hiszi, hogy ez csak megnyugtatóra történik és vergődik azóta is keserves ideglázban. Nagyon természetes ezek után, hogy a pajkos kis báróné soha többet nem fognak tréfát üzni, még a nem létező szellemekkel sem.

— **Orosz főiskolák megrendszabályosása.** Az orosz hivatalos lap ideiglenes rendeleteket közöl a közoktatásügyi minisztériumnak alárendelt összes

iskolákön alakítandó fegyelmi bíróságok tárgyában. A rendelet szerint ezek a bíróságok tanárokból alakítandók és hatáskörük kiterjed a főkiskolákön előforduló rendezavarokra, a diákok, tanárok és hivatalnokok között előforduló viszályokra és a diákok bizonyos vétségeire.

— **Bothmer Jenő vívőiskolája.** Báró Bothmer Jenő, a magyar honvédség kitűnő vívója s az általános szeretettel örvendő atléta, mint egy könyomatos jelenté, ideiglenesen nyugalomba vonul s minden idejét a vivás szép sportjának szentelve, vivőtermet nyit a fővárosban. Báró Bothmer honvédszázados eddig a Ludovika-Akadémián volt a vivás eismert és kitűnő tanára.

— **A tinta.** Páris egy-egy elemi iskolái növendékének az évi tintafogyasztása két fillérbe kerül, egy-egy normalisa hetenként egy centiliter, évente mint harminckilenc centiliter használ el. Külön-külön mindez csupa apró tétel, de hogy az a kétfilleres adag azért egészen jó kis fizetés, erről meg lehet győződni Páris városa árlejtési hirdetéséből, mely a város elemi iskoláinak szállítandó hetven ezer liter tintára vonatkozik. Ennyi tintára van szüksége a párisi elemistáknak, akik ugyanis nagyon tekintélyes számban koptatják a padokat. Ez a nagy tintamenyiség száználvanezer tanulónak kell s ha egy tintagyáros a szállítást megkapja, akkor egy kis forgalmat mégis csak csinál, mert ennyi tinta nyolcezer koronát hoz be neki.

— **Anya és fia.** Ez alatt a cím alatt megemlékezünk a napokban arról a viszályról, amely a trencsénmegyei Lédecezen lakó báró Schenk-családban a nyugalmat annyira megzavarta, hogy a csendőrség is jónak látta a beavatkozást. A viszály, mint trencsénben levelezünk újabbban jelenti, annyira elmérgesedett, hogy az ügynek a bíróság előtt lesz folytatása. Az özvegy báróné ugyanis Róbert fiát a trencsényi törvényszéknél följelentette magánlakásért és idegen ingó vagyon rongálása miatt, Khádé Géza illavai főszolgabíró pedig a fiatal bárót ellen becsületsértés és rágalmazás miatt jelentette fel. Előzetesül, hogy a fiatal báró a csendőrségnek állítólagos jogtalan beavatkozása, illetve a kastélyba való kivezényeltetése ellen panaszt tett a belügyminiszternél. A minisztérium, ugyáztalán, erre táviratilag intézkedett, mert már másnap elrendelték a fegyelmi vizsgálatot megelőző eljárást. Egy szemtanú a kastélyban véghezvitt pusztításról a következő románikus részleteket beszéli el: A fiatal báró, felhasználva azt az időt, midőn anyja, a báróné, valamint vendégei gróf Hennin és báró Plessen hazuról távol voltak, egy koromsütőt este pánécába és sisakba ültetett, a régiszéptárból egy hatalmas vasbuzogányt vett elő, s azszal a báróné valamennyi lakosztályának ajtaját sorba betörte, kileszítette. Mikor ezzel készen volt, a vasbuzogánnyal kezében nekiesett a falon lévő képeknek és tükröknek, s úgy vagdalkozott, mint valami ellenséggel.

— **Nesze neked is!** — kiáltotta s úgy mérte az erős csapásokat.

Majd „Talpra!” kiáltással felkötötte az egész cselédségét és az összes gyárimunkásait, hogy a butort és holmit hordják ki az udvarra. A báróné régi és hűséges cselédei majdnem sirva fakadtak a rettenetes rombolás láttára, s eleinte nem akartak engedelmessé válni, de a fiatal báró erre tört ragadott s úgy kényszerítette a cselédeket parancsának végrehajtására.

— **Közjegyzők gyűlése.** A pécsi közjegyzői kamara tegnap tartotta az évi rendes közgyűlést, amelyen a nagyszámú megjelent közjegyzők az elhalt *Eánfay* kir. tanácsos helyébe a kamara elnökének egyhangú jelkésedéssel dr. *Baranyay Béla* pécsi kir. közjegyzőt választották meg. Rendes kamarai tagok lettek: *Ziegler Kálmán* eddigi elnökhelyettes, aki a neki első sorban egyhangúlag telajánlott elnöki tiszteletet nem fogadta el, továbbá *Visy Lajos* mohácsi, *Ursiny Pál* dárdai és *Nagy Ernő* szigetvári közjegyzők; póttagok lettek dr. *Páhal Viktor* nagykanizsai és dr. *Tolnay Géza* siklósi közjegyző.

— **Konfliktus a djakovári káptalanban.** Zágrából táviratozzák nekünk, hogy a djakovári káptalan püspöki helynöke, *Dvorzák*, lemondott állásáról. Ezt az elhatározását arra a konfliktusra vezetik vissza, amely a püspöki udvarban a helynök és *Strossmayer* püspök között támadt. A püspök nemrég szemére hányta *Dvorzák*nak, hogy ez a kormányhoz kezd közeledni és magyar-barát politikát folytat abban a reményben, hogy halála után ő nevezik ki püspökké.

— **Iskolai találkozó.** Dr. *Szilasi Mór* szabadtéri orvos, felkéri volt iskolatársai nevében *Bezdai* (Schulz) István, volt iskolatársát, hogy szeptember 24-én délelőtt 12 órakor a Palicsi-fürdő nagyvendéglőjében, az érettségi vizsgálat 35 éves fordulójának megünneplésére megjelenni. A megjelenésről leveleiben értesítették.

— **A husszükség Berlinben.** A német fővárosban és külvárosban nem kevesebb, mint tizenhét szociáldemokrata népgyűlést isognek tartani, amelyeket tiltakozni akarnak a külföldi vágómarha beho-

zatalával szemben elrendelt határozat ellen. A husszükség már olyan nagy, hogy a lakosság furcsa módokat eszel ki a nagy hiány megszüntetésére. Így például egy női bizottság alakult, amely elhatározta, hogy a császárhoz, mint német *gadzasszonyhoz* kényvnyit fog benyújtani a husszükség megszüntetésére céljából. Ha azonban ez a terv meghiusulna, akkor a berlini nők aláírásokot fognak gyűjteni egész Németországban, hogy tiltakozzanak a kormány rendelete ellen, amely a határt elzárta a külföldi vágómarhától.

— **A hajóhadparancs.** A hivatalos lap mai száma közli azt a hajóhadparancsot, melyet a király a pólai hadgyakorlat alkalmából kibocsátott. A hajóhadparancs első sorban arról emlékeztet meg, hogy az osztrák-magyar hajóhad egyes részei legutóbb a Középtenger, majd Kelet-Ázsiában vettek részt nemzetközi akciókban. Majd áttér a hadgyakorlatokra, melyek a legtanulságosabban mutatták be a szárazföldi és tengeri haderő együttműködését. Végül elismerésért fejezi ki a király a hadtengerészet, a hadsereg és a honvédség valamennyi résztvevő tőrzsének, a tiszteknek és a legénységnek. A hadparancs eme része így végződik: Örömet kiemelem, hogy ama benső összműködésben és valódi bajtársi érzésben, amely valamennyit lelkesítette biztosítékát látom annak, hogy hadtengerészeim, szárazföldi haderőmmel szorosra egyesülve, a hazai partot, ha ez valaha szükségessé válnék, eredményesen fogja megvédeni.

— **Halálkozás.** *Pallavicini Artur* ögrórti özvegye, *Pallavicini Ede* ögrórti főrendiházi tag és *Pallavicini János* ögrórti bukaresi osztrák-magyar követ édesanyja ma reggel Badenban meghalt 83 éves korában.

Nógrád-Verőczen ma délután temették *Gamauf* Istvánt, az Operaház érdemes titkárát. Az egyházi szertartás befejeztével *Nebenführer* József operaházi főnök szép beszéddel bucsuztatta el a halottat, aki hivatását önfeláldozással teljesítette. A koporsót szebbnél szebb koszorúk borították, köztük az Operaház igazgatóságé, a tisztviselőké, a Nemzeti Színház tisztviselői stb. Gróf *Keglevich István* intendánstól a következő távirat érkezett:

Kérem *Gamauf* titkár özvegyéhez juttatni őszinte fájdalommal kifejezését régi barátom és munkatársam halála felett s iránybanom talált érzéseimet legjobban vélem bebizonyíthatni azon ígéremmel, hogy hátrahagyott családja érdekében minden lehető ellogok követni. *Keglevich István*, intendáns.

Steiner Mór fővárosi kereskedő ma délután kísérték nagy részvét mellett örök nyugalomra Szonyduca 22-ik számú gyszaházból az új zsidó temetőbe. *Sporzon Vilmos*, az *Omge* titkára 37 éves korában Magyar-Ováron meghalt. A boldogulata ma délután temették Moson vármegye közönségének mély részvéte mellett.

— **Nagy lopás Párisban.** Párisból táviratozzák, hogy a *Banque de France* földalatti pincébeoltozataiban, ahol a bank készpénzt őrzik, ma reggel nagy lopásnak jutottak nyomára. A pincére felügyelő hivatalnok, mikor ma reggel megkezdte inspekciónját, észrevette, hogy a pincében telhalmozott zsákok közül kettő üres. Azonnal értesítették a banknak szabadságon levő főpénztárosát, aki még ma visszatért Párisba és a jórészt husztrankos aranyatartó zsákokat leltározni fogja. Hozzávetőleges becsülés szerint a bank kára körülbelül *negyvedmió frank*.

— **A szolgálta.** Ma reggel halva találták Botka János bécsi tüzérhadnagy lakásán *Szvodoba Annát*. A halott leányon menyasszonyi ruha és koszoru volt. Revolverből golyót röpített mellébe s rögtön meghalt. A leány kedvese volt *Matusek József*nek, a tüzérszolgálatnak, aki a szerelem mámorában ígéretet tett a leánynak, hogy vele együtt megy a halálba. A leányban volt annyi erő, hogy amit megígért, végre is hajtotta, de a legény egyszerűen megszökött a tragédia elől s még máig sem találták meg.

— **Rablás a Károlyi-körúton.** Veszedelemes kalandja volt ma délelőtt *Nagy Gézán* vendéglősnöknek a Károlyi-körúton. Megszólította egy jól öltözött, 30–35 évesnek látszó, magas, erős, barna férfi:

— **Kolozsvári vagyok** — így mutatta be magát az asszonynak — nem tudná nagyságos asszonyom felváltani ezt a két öltőt?

A két tizkoronás bankjegyet átadta Nagynénak, aki az Orczy-ház kapuja alá ment és elővette a pénztárcáját, hogy felváltja a két tizkoronást. Az ismeretlen ember erre várt. Egy hirtelen mozdulattal kiragadta az asszony kezéből a pénztárcát és futásnak eredt. Egy ideig üldöztek a vakmerő rablót, aki azonban eltűnt a tömegben. A pénztárcában 930 korona volt. *Nagy Gézán*, aki a kőbányai-ut 47. számú házában lakik, a rablás után a rendőrségre sietett és megtette a feljelentést. A rablót nyomozza a rendőrség.

— **Anarkista-iskola.** Londoni távirat adja hírül a következő mulatságos esetet: Egy *Tyrind* nevű chicagói anarkista bejelentette a hatósággnál, hogy *Mac Kinley* meggyilkolásának évfordulóján Chicagóban anarkista-iskolát akar nyitni. Megjelöl

körvényében az új iskola tantárgyait is: A gyűlések rendezésének és az anarkista agitációnak tana. Arról nem szól a londoni távirat, hogy mi volt a körvény sorsa.

— **Agyonéheztetett család.** Borzalmas esetről ad hírt ókanizsai leveleznk: *Parti Elek* ókanizsai tanyai asszony szeptember elsején névtelenül levelet írt *Bakota Ferenc* odaváló rendőr-őrsvezetőnek és ebben tudatja vele, hogy 1898 óta négy kis gyermeket tette el láb alól. Agyonéheztette és légyapír levéllel mérgezte meg négy gyermekét.

— **Nem szándékosan követtem el** — ugymond — a kegyetlen gyilkosságot, hanem férjem rábeszélésére. Hiába vonakodtam, muszáj volt. Azzal fenyegetett, hogy engemet öl meg... Azóta mindig sírok, már nem bírom tovább...

A rendőr-őrsvető nyomban elküldte a levelet a szabadkai kir. ügyészséghez, mely a nyomozat vezetésével az ókanizsai csendőr-őröt bízta meg és kiderült, hogy *Parti Elek* az igazat írta meg. A kir. ügyészség intézkedése folytán az ókanizsai rendőrség letartóztatta a gyilkos anyát és a bűntudatos férjét és bevitték őket a szabadkai kir. törvényszék börtönébe. Az asszony ott is a maga bűnösségét hangoztatja, de a férje tagadja a szörnyű bűntényben való részvételét.

— **Boncolás karhatalommal.** A zemplémmegyei *Csörgön* a osepőlgép megölt egy rajta dolgozó paraszt fiút s tegnap a faluban hatóság boncolást akartak teljesíteni. A fiu hozzátartozói ellenszegültek, sőt a gyerek atyja *fejleszt* a *Sátoralja*, mire a bizottság a munkát abbahagyta. Ma *Sátoralja-Ujhelyről Gál Lajos* törvényszéki bíró dr. *Fried Samu* orvossal és négy csendőrral *Csörgőre* ment, ahol karhatalommal végezték a boncolást.

— **Szerelmi dráma.** *Kalocsáról* táviratozzák, hogy a közlelő Fokló községben tegnap éjjel *Rapcsányi tanító* házában vérs szerelmi dráma folyt le. *Agárdi Károly* odaváló módos gazdaleány hajnalban melbe lőtte *Vén Katalint*, a tanító cselédét és azután önmaga ellen fogta a fegyvert. A leány hátrahagyott levelében azt írta, hogy azért hátrahagyta el, hogy meghaljon, mert a legény szülei hallani sem akarták róla, hogy fiuk a szegény cselédeányt vegye el. *Agárdi rögtön* meghalt, a leány pedig a halállal vívódik.

— **Cigányzene a Telefon Hírmondóban.** Ma esti cigányzene közvetítésével kellemes szórakozást nyújt előfizetőnek a Telefon Hírmondó. Nyolc órakor megszólal a Hírmondó *riadója* s ki me mozdiua otthonról, pompás cigánymuzsikát hallhatnak az abbonensek egészen 11 óráig. E cigányzene-zenelet az Emke-kávéházból közvetíti a Telefon Hírmondó. E zenevitrel azonban megszakítást szenved 8 óra 15 perckor, mikor a külföldi törszedealokat olvasgató fel a beszélő usjág és fél 10—10 óráig, midőn az est folyamán érkezett legújabb hírek felolvasása van napirenden.

(x) **Magyar olajpar-részvényársaság** Budapest. Gyár: IX. Sorokszári-ut 11. Iroda: VII. Károly-körút 3. Vásárol: lenmagot, kendermagot, repcőt, gomborkát, napraforgót, rebusmagot, tökmagot. Szállít: Repecepogácsát, tökmagot, napraforgópogácsát, gőpólat, égőpólat, petróleumot, karbóleumot, thowete-kenőfőt és kocskénfőt. Részletes prospektus és árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve küldetik.

(x) **Kiváló orvosok** elismerik a *Santal Egger* kiváló jó hatását. Megiepő gyorsan használ mindazon bajkólál, hol *Santal-olaj*, *Copaiva* vagy *Cubeba* van javasolva. Uvegeje 3 korona a *Nádor-gyógytárban*. Budapest, Váci-körút 17. Postán bérmentve 3 korona 40 fillér.

FŐVÁROS

(*) **A főváros és a választások.** A legutóbbi választások költségeire a főváros tízezer koronát szán. Azokra az alkotmányos költségekre tudniillik, amelyek nem a jelöltek, hanem a polgárság érdekében adatkak ki. Költséggel jár a választók jegyzékének összeállításra, a választási helyiségek berendezése a nagy napra és ami a főtétele a summának, nagy pénzbe kerül a sok plakát. Nem is volt elég a tízezer korona. Majdnem tízezeret koronát emésztett föl a város kasszájából a választás.

(*) **A játékosny főváros.** A *közjétékosnyági bizottság* ma délelőtt ülést tartott *Horváth János* tanácsos elnöklésével. Targyalták azokat a kérvényeket, amelyek a különböző közjétékosnyági egyesületek és intézetek részéről érkeztek be segrítésért. Javasolja a bizottság, hogy a *Brody Adél*-fránának adják meg az eddigi évi tízezer korona segítséget, a budapesti Poliklinikának 4 ezer koronát és az óbudai *San Marco* hercegnő alapította Irgalom Házának egyszer s mindenkorra 40 ezer koronát. Ezenkívül 37 ezer korona szétszétását javasolja a bizottság a különböző játékosnyóeli intézetek között. Több egyesület és intézet gyámolítását csak akkor hajlandó a bizottság javaslatba hozni, ha majd a kiküldött vizsgáló-bizottság kedvező jelentést tesz rólok. Megvizsgálta végül a bizottság azokat a kérvényeket, amelyek a *Rökk Szilárd*-féle alapítványból való cseléd-juttalmakra vonatkoznak.

(*) Az új tandíjszabályzat. A köztisztviselők országos szövetségének választmánya e hó 6-án látogatott ülést tartott *Benedek* Sándor közigazgatási bíró elnöksége alatt. Az ülés legfőbb tárgya volt az új fővárosi tandíjszabályzat, amely tudvaleg az állami tisztviselők gyermekeit megfosztja az eddig élvezett tandíjmentességtől. Ez az intézkedés főleg a szegényebb sorsú családok tisztviselőket sújtja, akiknek jogos elkeseredése a beiratások alkalmával is kifejezésre jutott. Dr. *Dárcy* István tanügyi tanácsnok, méltányolva a tisztviselők panaszaikat, úgy intézkedett, hogy a tandíjmentességet igénylő állami tisztviselők gyermekei ideiglenesen a tandíj lefizetése nélkül beíratassanak. A Köztisztviselők Országos Szövetségének választmánya a tanácsnok intézkedését egyelőre megnyugvással vette tudomásul abban a reményben, hogy a közgyűlés maga is be fogja látni szabályrendeletének igazságtalan voltát, s hajlandó lesz a szabályrendeletet megfelelően módosítani. A választmány ily irányban ma *Halmos* János polgármesternek kérvényt adott át.

SZÍNHÁZ, ZENE

** **Hírek a Nemzeti Színházból.** A *Nemzeti Színházban* pénteken, 12-én, lép föl szabadságideje után először *Márkus* Emilia Moreto *Közöny* *közöny* című vígjátékában, melyben Donna Djanát játszza. Béarne herceget *Beregi* játssza ez alkalommal először. *Polliát* *Dezso*, *Carlos* grófit *Mihályfi*, *Don Gastont* *Pálfi*, *Barcelona* grófját *Egryssy* játssza. — Holnap, csütörtökön a *Proletárok* kerül színpadunkra új tanulással másodsor, szombaton pedig *Rákosi* Jenő szomorújátéka, az *Ennére* és *Johanna* melyben Durazzói Károly szerepét *Ivánfi*, *Fra Giacomot* *Gál* játssza először. A többi szerep kiosztása a korábbi. — A csütörtöki és a szombati előadás kivételesen 7 órakor kezdődik.

** **A Vigaszínház bemutatója.** A polgármester ur, *Schönhan* és *Ethmenthal* bohózata, amely a *Vigaszínház* legközelebbi újdonsága lesz, készen várja a péntéki bemutatót. A címszerepet, egy vidéki város főispánját, a költő polgármesterét, aki a jórindító utasításra szerint mulatságos dialéktusban beszél, *Hegegy* Gyula játssza. Hálás szerepe van *Tapolczai*-nak, aki egy ideán nő ad, és *Góth*-nak, aki mint nagyvárosi gallyal ér harca kél a házi szarnok ellen.

** **Hírek a Népszínházból.** Ifj. *Bokor* József pályaveretes népszínműve a *Kucufurfang* holnap, csütörtökön újra színpadunkra kerül a *Népszínházban*. Ez előadás vendégzerepléssel van egybekötve, amennyiben *F. Kállay* Lujza, a Krisztinavárosi szinkór énekesnője játssza Bózi szerepét. Tényén *Gábert* ez estén újból *Szirmai* Imre személyesíti. — Pénteken a *San-Toy* kerül színpadunkra *Kéry* Klárával a 10 nő szerepben.

** **Történelmi Színház.** A *Fővárosi Szépviselet* Színészársága ügyével kapcsolatosan egy Történelmi Színház kérdésének megvitatásáról van szó. Az előkészítő-bizottság e tárgy körül szeptember 14-ikén, vasárnap délután harmadik órakor tartja meg első értekezletét *Soltymosi* Elek József-körút 18. szám alatti színházszékhelyében.

** **Az Uránia-színház bemutatója.** Az *Uránia*-ban a jövő hét elejére tűzték ki *Az angol élet* című újdonság premierjét, amely a koronázási mozgóképek és egyéb látványosságokon kívül még érdekes zenei élvezetben is fogja részesíteni a színház közönségét. *Rath* István, a darab szerzője, magával hozta Angliából a londoni zenepiac legjobb újdonságait. Meg fog ismerkedni a premiere közönsége a *Dolly Gray* dallamával, mely gyors népszerűsége tett szert Londonban és diadalmasan kiszorította a rózsabimbót és a méhet. Ezenkívül bemutatóra kerülnek a *Country Girl* legjobb zenészműve, *Mónika*-nak ezt az új operettét napról-napra szűnőlt házak mellett adták a *Daly*-féle színházban. Szóval, minden eszközt fölhasznál a színház, hogy a tartalmas és komoly művet minél élvezetesebb keretben hozza színpadra.

** **A Fővárosi Nyári Színház bemutatója.** A budai szinkór legközelebbi újdonságából, a *Rózsanyúlás* idején című mulatót énekes életképből az utolsó próbak föltnak. Az újdonság próbaként szebbnél-szebb énekszámok tartkítják. Az új darab első előadása szombaton lesz.

** **Bölcső és koporsó.** A *Magyar Színház* nagy hatást ígérő *Kossuth*-darabja ünnepi darabja lesz több vidéki színpadnak is. *Verő* György poétikus színművét eddig a *kassai*, a *pozsonyi*, a *nyugvári*, a *kassai* és a *pécsi* színház szerette meg előadásra. Minthogy a *Bölcső és koporsó* nem tölti be az egész estét, a Magyar Színház vele együtt előadja *Offenbach* egyik bájos zenéjű kis operettjét, a *Paraszegedűt*, amelynek szerepét *Margó* Zelma, *Szelestey* Elza és *Székely* Kornél játsszák.

** **Magyar királyhimnusz.** Ez alatt a cím alatt jelent meg *Szegefi* Alfredtől egy új királyhimnusz, amelyet *Jókai* Mór szövegére komponált. Az énekhangra, vegyeskarra, orgona- és zongorakíséretre alkalmazott ének igen dalamos és lendületes. Ara két korona.

** **Strindberg új darabjai.** *Strindberg* Agost, a hírneves északi drámaíró, aki most állandóan Párisban él, két új darabon dolgozik egyszerre. Az egyik-

nek *A véres kenyér*, a másiknak *Hadsereg* a címe. Az előbbi a francia forradalom idején, az utóbbi I. Napoleon alatt játszák.

** **Liselott.** A Városligeti Szinkórban csütörtökön lesz a bemutatója a *Liselott* című vígjátékának, mely a bécsi színházban sokszor került színpadra. Az igazgatóság a darabot fényes kiállításban hozza színpadra. A darabot *Csergő* Hugó fordította magyarra. A főbb szerepeket *Feld* Irén, *Etsy*, *Szepesi*, *Eörsi*, *Bellini*, *Váradi*, *Polgár*, *Bihari*, *Füredi*, *Szentes*, *Pázmány*, *Morvai*, *Gömöri*, *Gabányi* és *Palotai* játsszák.

** **Millocker ismeretlen operetteje.** Egy bécsi igazgató, *Steiner* Gábor *Millocker*-nek, a *Koldusdiák* szerzőjének egy ismeretlen operettjét felezte fel. Az operettnek *Bécsi kaland* a címe s a hírneves zeneszerzőnek illjankori munkája. A teledésbe ment *Millocker*-operett bemutatóra kerül egyik bécsi színpadon.

Sic itur ad astra ...

— A Népszínház karfölvételi próbája. —

Budapest, szeptember 10.

Mikor este felgördül a színpad függönye, csillogás, fény, pompa körül a néző elé. Reflektorok ragyogják be a dekorációkat, színes, pompázó ruhában vonul be a kar, csillog, villog a ballet lengve leple s a karzat szegény népe szinte megrészegül a sok színlől.

Másnap aztán az utcán gummitalpu kocsin látja tovarobogni a mosolygó primadonnákat s a kar híres szépeit.

— Ezek a taps, a hír, a pénz! Ilyen ítélet formálódik lelkében s a műhelyek, a kis varrodák s konyhák színházba járó népe édes álmokat kezd szólni a színházról. Akinek baráti körben csak egy csöpp hangoskaja van, aki valamilyen színész úgy, ahogy utánoz, remegve várja a pillanatot, melyben megjelenik a kommuniké: — A Népszínházban holnap délután három órakor karfölvételi próba lesz.

S egymásután megjelennek a ragyogó álmok szomorú almodói. Annyi nyomorúságot ritkán látni együtt. Puccos kisasszonyok, kiknek végső menedéke az a remény, hogy egy elfecsérelt élet után a színházhoz juthatnak, éretlen, csenevész gyerekek, akik nagy példákban lelkesülnek, — mert hiszen a szomszéd házmasterné lánya is gummirádlison jár! — jelentkeznek a bizottság előtt. Végzetlenség az alakban és hangban mindentel, vizagsztalan tetenségtelenség. És mennyi önbizalom! Abszolút csunya nők ríkatón kiöltözködve állanak a zongora elé s valami hihetetlen emberietlen hangon kezdik dalolni:

— Rám se nézzet, mikor én őt megláttam ...

— Ez teljesen érthető! — hangzik mindenfől s a jelentkező lelkében egyszerre összedől az álmok palotája.

Kis varróányok, letört színinövendékek, megöregedett szomorú egzisztenciák vonulnak fel egymásután s csenevész hangokon csendül meg *Lisbeth* ösmert ariája:

— Kiszit nem merem ...

Népdal és operett a hölgyek minden tudománya. De főképpen operett. Mert ez a siker a boldogulás: — a divat.

Ha látják, hogy milyen pajkosan kezd játszani egyik-másik. A vértelen kis arc mosolyog, a sovány kar gesztikulál, ahogy otthon, vagy ösmertési körben már számtalanszor eladolta a kuplét s ez az izgés-mozgás olyan szomorú a leboosátott vastüggöny mögött, a gyér nappali világításban.

Egyetlen egy nő volt csak, aki annyi sok közül, talán 70-en lehettek, bevállalt. Kedves, kéruháas, szép lány. Okos ar, csengő, tiszta hang, három polgári iskolát végzett, a kórus feladatát jóval meghaladó intelligenciával. Bizonyára nem is marad a karban.

De a többiek! Csupa ösmert típus, felfedezni szükségtelen, amilyen komikus, éppen olyan elszomorított is.

Hát még a férfiak! A leghihetlenebb frizurák, nyakkendő-kötések, színösszetételek a ruhákban; — igazi, hamisítatlan Budapest. Kovács, fűszerkereskedő, borbély, vidéki kórista, artista, mindenféle faj és szakma jelent meg, de hang, ah! ... hang alig egy-kettő. A férfiak csaknem kivétel nélkül a hullámzó Balaton tetején osonakázó halászlégyűjtő, siratták el s általános feltűnést keltett egy kellemes, fiatal tenor, ki *Rubinstein* *Azra* románót énekelte el. Hogy vetődött ez a karfölvételi próbára? ...

Es a jelölteknek se szeri, se száma. Talán még most is dalolnak! ...

Még egyet. A *Rózsabimbó* és a *mű* dalát csak ketten merték énekelni. Azok is alig hallhatóan.

A BUDAPESTI NAPLÓ telefonja.

Szerkesztőség 56—12
Kiadóhivatal 54—39

MŰVÉSZET

□ **A Vörösmarty-szobor.** A *Vörösmarty-szobor-bizottság* a múlt héten tartott ülésén elhatározta, hogy a béérkező pályamunkákat a *városligeti Iparcsarnokban* állítja ki és megbizta az elnökséget, hogy az Iparcsarnok egy részének e ólra való átengedése dolgában járjon el a kereskedelmi miniszternél. Az elnökség nevében *Véssi* József országgyűlési képviselő adta elő a kérést *Láng* Lajos miniszternek, aki nagy előzékenységgel és sürgősen elintézte a kérést. Ma délelőtt az elnökség részéről *Véssi* József és *Sajó* Aladár jegyző kiinn járt az Iparcsarnokban, ahol a szoborbizottság ülhalatalmazásával megtették a szükséges intézkedéseket. A szoborügy iránt érdeklődőket, de különösen a pályázaton résztvevő művészeket illető intézkedések ezek:

A pályamunkák csütörtöktől, szeptember 11-től kezdve egészen szeptember 15-ének esti 6 (hat) órájáig szállíthatók az Iparcsarnokba és pedig naponta reggel 8 től déli 12-ig és délután 3-tól este 6-ig. Akik pályamunkát visznek ki, *Hegegy* Ödön főtitelgyűlő urnán jelentkezzenek, aki lekötőlező szíveséggel állott a bizottság szolgálatába. A munkák a csarnoknak a *főbejárattól jobbra eső részében* helyeztetnek el olyan sorrendben amintőben kiszállítatnak. A munkáknak a csarnok e kijelölt részébe való bevitelére után oda senki (se szobrász, se munkás) be nem léphet, kivéve a szobor-bizottság tagjait, akik hivatalos minőségben jennek meg, de ezeknek is *igazolványra van szükségük*, amely naponta délelőtt 10-től 11-ig *szerezhető* meg a bizottság egyzűjőnél *Rökk*-Szilárd-utca 4. szám alatt. Megjegyzendő, hogy munkák drapériájáról a szobrászoknak maguknak kell gondoskodniok, mert ez a csarnokban nem áll a bizottság rendelkezésére.

Szeptember 15-én este hat órakor a kiküldött átvéő-bizottság (*Rákosi* Jenő elnök, *Véssi* József táselnök, *Sajó* Aladár jegyző, *Cziklay* Lajos, *Ervös* Gyula, *Gonda* Dezso, *Lujka* Károly, *Márkus* Miksa, *Rothauer* Miksa és *Sezal* Mihály) a csarnokban jegyzőkönyvben lezárja az átvételt és kijelöli az egyes pályamunkák helyét. Szeptember 16-án a pályázó szobrászok az átvéő-bizottság által előző napon kijelölt helyen fálállítják a munkáikat. Hogy ezt megtehesse, evégből úgy a maguk, mint munkáikat részére a *főntemeltet* *igazolványt* meg kell szerezniök a bizottság egyzűjőnél. Ez az igazolvány csak egyszeri beépésre jogosít és belépéskor átadandó az őrnök. Szeptember 17-ikén délelőtt az egész szobor-bizottság kiinn a csarnokban ülést tart, hogy az átvéő-bizottság esetleges javaslatainak meghallgatása után a pályázati föltelekben megállapított néian szükséges kislejeztést elvégezze. Az esetleges kislejeztelt munkát a kiállítás helyiségéből rögtön más helyiségbe viszik, ahonnan készítője legkésőbb negyvennyolc óra alatt elszállíthatni köteles.

A szoborbizottság elnöksége megkéri a kereskedelmi minisztert, engedje meg és rendelje el, hogy szeptember 15-től kezdve a kiállítás helyisége mindaddig, míg a kiállítás be nem zárul, ne este hat, hanem este nyolc óráig legyen nyitva és hogy a végből a helyisége a minisztérium költségén megfelelően ki-világíttassék. Semmi kétség az iránt, hogy ahhoz a munkához amely a Vörösmarty-szobrot megteremti és amelyben az egész ország, hatóságok, testületek, magánosok, annyi áldozatkészséggelről és fáradozásról tettek tanuságok, a kereskedelmi miniszterrel ezzel is hozzá fog járulni. A kiállítás megtekintéséről, a saítónak való bemutatásáról később rendelkezik a bizottság.

□ **Orvosok mükállítása.** Ritka műelvezetben lesz része öt héten át a Jővárosi műértő és művészetkedvelő közönségnek. Az Országos Orvos Szövetség ugyanis, mint már jelezük volt, magánosok kégyűjteményeiből nagyszámú tárgyat rendez a Múcsarnokban. Annyi műalkotást sikerült a kiállítást szervező végrehajtó bizottságnak összegyűjtenie, hogy azok elhelyezése a Múcsarnok tágas termeiben is nagy gondot okoz. Nyolcszáznál több a rendezés alatt levő képek és egyéb műtárgyak száma. A kiállítást, mely öt héttig lesz nyitva, e hó 16-án délután fél öt órakor nyitja meg *Wassics* Gyula közoktatásügyi miniszter. A kiállítás tiszta jövedelme a *Magyar Orvosok Nyugdíjintézeté* lesz.

VIDÉK

— **(Sztura Szilárd meséje.)** Temesvármegye közigazgatási bizottságához e napokban béérkezett a helygyminiszter határozata dr. *Sztura* Szilárd vármegyei tb. főügyész ismeretes fellebbezése ügyében, amelyben panaszt emel a vármegyei árverápnáztár kezelési rendszere ellen. A miniszteri leiratot *Kaffka* min. tanácsos írta alá. E leirat merituma az, hogy a helygyminiszter a felgályi eljárás megelöző vizsgálatot mellőzendőnek találta és ehhez képest elrendelte, hogy a közigazgatási bizottság az ügyet ily irányban új intézkedés tárgyává tegye. Elrendelte egyszersmind, hogy a közigazgatási bizottság a fellebbezést az ott felhozott panaszok megvizsgálása céljából esetleg az airtalan vádaskodás miatt a törvényes megtörtölt intézkedés végett a vármegyei törvényhatóság bizottságába tegye át. Temesvármegye közigazgatási bizottsága ma tartott ülésében a miniszteri rendelet végrehajtását előző intézkedéseket megtette és a vármegye októberi közgyűlésének módjában lesz foglalokozni ezzel az ügygel.

— (Magyar polgármester Ujvidéken.) Ujvidékről jelentik: Ma volt itt a város tisztújító közgyűlése, amelyen nagy többséggel Szalay Lajos ügyvédet választották meg Ujvidék városa polgármesterévé. A választás eredménye óriási lelkesedést keltett a szabadely magyarság körében, mert azt a magyarság lényes diadalának tekintik. Ez a diadal jórészt Péter főispánnak köszönhető. Ujvidéken eddig még sohasem volt magyar polgármester. Péter főispán lelkes beszédében üdvözölte az új polgármestert és buzdította őt jövődő hivatásában. Szalay Lajos polgármester köszönetet mondott az iránta megnyilvánult bizalomért és ígéretet tett, hogy a város érdekeit mindenkor szolgálja s mindenkifelelt és mindenben az igazságot fogja gyakorolni. Nem fogja tekinteni, milyen jeleket tesz, milyen nyelvű az, aki hozzá fordul, készséggel segít rajta, ha az a város érdekeivel nem ellenkezik. A polgármester beszédének elhangzása után percekig tartó éljenzésben és tapsban törték ki a szabadelvűek. Csak nagysokára állott helyre a csend és ekkor megválasztották a többi tisztviselőket is, és pedig alpolgármesterré Sztratinovic Lászlót, főjegyzővé Profuma Bélát, ügyésszé Balla Aladárt, tanácsnokká Martin-kovits, Forstert és Jojartot.

TUDOMÁNY, IRODALOM

○ Magyar alkotmány- és jogtörténet. A hazai jogfejlődés során kidomborodó nemzeti vonatkozások ismerete elengedhetetlenül fontos s jelentős eszköze a magyar alkotmány szellemébe való behatolásnak. E szellemben való elmélyedés ad pedig útmutatást nemzeti jogintézményeink helyes megismeréséhez és az egyes intézmények reformálásának üdvös irányításához. Timon Akos most megjelent alkotmány- és jogtörténete az útmutatásnak ezt a fontos misszióját teljesíti. A kitűnő szerző elismert művelője a jogtörténelemnek, 1890 óta tanítja az egyetemen az ifjúságot jogrendszerünk ismeretére. Alapos tudományos kutatás révén állapította meg, hogy alkotmány- s jogtörténetünk szisztemájában, a jogi anyag széles vidékében, a tételes intézkedések keletkezésében s alapvető intézményeink fejlődésében: mely karakterisztikus szempontok érvényesültek. A nemzet egyéniségét a maga aktivitásában állítja elének a tudós szerző könyve, amely így a legméltóbb studiuma a cupida legum inventus-nak, becses segítője minden magyar jogi foglalatosságnak és értékes fundamentum a jogfejlesztés gyakorlati és elméleti szakainak. Alkalmas helyeken a nyugoti jogfejlődés egyes fázisaival is egybeveti Timon a magyar intézményeket, ami a hazai törvényalkotásak intencióit még jobban megvilágítja s egyben bizonyítja, hogy az idegen jogintézmények mérték nélkül való receptiójára nincs szükségünk. A magyar alkotmánytörténet tömörked nagy igazságát, több mint ezeréves súlyát, erős alapját mutatja a magas színvonalon álló munka; az ősi államszervezet, Szent István állama s a szent korona államszervezete három részre osztja a könyvet, amelynek igazi magyarságra stílusosra is mutatkozik. A jegyzetek bőségének s a forrásmunkák pontos megjelölésének a jogtörténet művelői jó hasznát vehetik. A negyvenhárom ivre terjedő munkát a Politzer Zsigmond és fia kiadócéggel szépen állította ki, ára 12 korona. (H-u.)

○ Huszadik század. A Huszadik századnak, ennek a jelesen szerkesztett társadalomtudományi szemének, mely szakirodalmunknak valószínűleg ékesége, ma jelent meg idei kilencedik száma. A gazdag tartalmu füzetben Méray Jolytaya szociológiáját, dr. Frank Miksa, dr. Kán Béla pedig érdekes cikkeket írnak. Kimagaslók a füzetből dr. Wolner Pál tanulmánya, a Whigek és Toryk eredetéről, mely a terjedelmes, alapos és kitűnően megírt tanulmányok ötödik és befejező közleménye. Dr. Grács Gusztáv a szokott finomsággal tárgyalja az elmúlt hónap politikai eseményeit.

SPORT

* Klotild főhercegnő díja. A Magyar Alléti-kai Klub női lawn-tennis versenyére Klotild főhercegnő is ajánlott től tiszteletdíjat. A díj drágakövekkel díszített email bombonniére.

* Ügét-versenyek. Holnap lesz az Urkocsisok Szövetkezete országos pályáján az ügét versenyek 11-ik napja. A programon is szép számú nevezések szerepelnek, mindjárt az első versenyben, 8-as mezőnyben fogunk győzőrködni, míg a 11. évesek díja 11 nevezéssel zárult. Legérdekesebbnek ígérkezik a kiegyenlítő verseny, melyben 16 nevező közül valószínűleg Talányt fogjuk elsőként látni a célnál. A 2-es fogatu versenyben, melyet érdekességénél fogva a szövetkezet folyton nagy áldozattal tart fenn, szép finisbre van kilátás, mely valószínűleg új, Bernrieder József ur győzelmével fog végződni. Amint általában a programból látható,

nem kell félteni az Urkocsisok Szövetkezetét az elmulástól, mert szépen dotált érdekes versenyeket rendez. nagyszámú nevezéseket, szépségű startolóval nyújt, mely a fogadóközönséget érdekli. Egyébként tippjeink:

- I. Carignano-díj: Finom Rózi H. — Bajnok.
- II. Kétévesek díja: Szaboics — Mississippi.
- III. Urkocsisok díja: Bráva G.
- IV. Kiegyenlítő verseny: Bernrieder istálló — Bajnok.
- V. Robbie P. díj: Wienerwaldi ménés.
- VI. Kettesfogatok versenye: Bernrieder fogat.

* Bécsei lövésznyek. A freudenau meeting holnapi programjának legkiemelkedőbb mozzanata az 5000 koronás Esterházy-Memorial, mely legjobb kétvéseinket gyűjti a sarthoz. Favoritja Beregvölgy, de érdekes lesz Cocain futása is. Mi szerintünk Lubin lesz a győztes.

- Jeitőjeink:
- I. Philosoph — Brom.
 - II. Tannhäuser — Orgona.
 - III. Lubin — Cocain.
 - IV. Patron — High Lecestershire.
 - V. Vezér — Sternbusi.
 - VI. Tud — Minlu.
 - VII. Bohéme.

* A bécsi lövésznyek eredményét minden más organumot megelőző a leg hamarabb és legmegbízhatóbban a Telefon Hirmondó után tudhatjuk meg az érdeklődők, mert a Hirmondó kiküldött tudósítójának telefonjelentése alapján közvetlenül az egyes versenyek lefutása után két-hárommonkint részletes tudósítást olvastat fel a versenyek eredményéről. A lövésznyekeredmény felolvasására, melynek összeredményét már hat óra tájban felolvastatja a beszélő újság, kétszeres riadójellet hívja fel az előfizetők figyelmét a Telefon Hirmondó.

Nyitlér.

Egyéves önkéntesek

legjobban és legolcsóbban szerezhetik be felszereléseiket az előnyösen ismert

BLUM ÉS TÁRSA

szerb királyi és József főherceg udvari szállítólánál

Budapest, Sütő-utca 2.

(Az e rovat alatt közöltettek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelő a szerkesztőség.)

TÖRVÉNYSZÉK

§§ Az elnök szabadsága. Zsitvay Leó törvényeszi elnök ma megérkezett nyári szabadságáról s átvette hivatalát.

§§ Egy főhadnagy karrierje. Csinos fitu volt Frenovszky Mihály, aki ulánusfőhadnagyságig vitte föl Bécsben. Az előkelő családból való tiszt még két év előtt Bécs legjobb körében forgolódott s mindezt nagyon kedvelte. Hirtelen azonban elmaradt a társaságból s elmaradásának oka a szerelem volt. A főpostán megismerkedett egy leánnyal s azután napra vendég lett a leánynál, aki anyjával lakott. Ismeretségtük első estendejének végén elhatározta a főhadnagy, hogy elveszi a leányt és elhatározásáról értesítette a családját, de családja tiltakozott a házasság ellen s a család feje le is utazott Rzeszovából Bécsbe, hogy személyesen vessen magát közbe. A főhadnagy kérlete az öreget, igyekezett meggyőzni, hogy a család becsületén nem esik szegény ezzel a házassággal, hogy a leány igen derék asszony lesz és nagyon szereti őt, de minden szó kárba veszett, az öreg kérelhetetlen maradt. A főhadnagy erre szakított a családjával, de ezzel új akadályt gürdített házassága elé. Nem volt pénze a kaucióra. Minderről nem szólt a leánynak s hosszas küzdelem után lemondott tisztirangjáról és beiratkozott a postaiisztai tanfolyamra. Csak azután szólt a leánynak, aki erre hirtelenében nagyon megváltozott s kijelentette, hogy ha postás felesége akart volna lenni, akkor nem kellett volna várnia mostanáig. Az ismeretségnek vége lett természetesen s a szerencsétlen férfit teljesen megörte a retentő családás. Mindenkivel szakított: családjával, bajtársaival s alig jutott valami munkához, hogy mindennapi kenyéretét megkereshesse. A kora tavasz egyik napján történt, hogy a Práterben sétált elhanyagolt ruhában, alig felismerhetően. Az éhségtől majdnem összeesett. Egy déligyümölcskereskedő éppen rendezte a bódéjában a portékáját, s az éhes ember egy örízetlen pillanatban ellopott három narancsot. A kereskedő nem vette észre, de meglátta egy asszonyt és zajt ütött. A szerencsétlen embernek ekkor nem történt baja, mert a kereskedő megszánta és nem hívott rendőrt, az éhség azonban többször is rávite a lopásra és végül elfogták. Tizenegy lopásért fogták perbe a boldogtalan embert, s a ma megtörtött tárgyaláson meg is vallotta valamennyit. Elmondotta, hogyan jutott ilyen késégsébejű helyzetbe; hogy közel volt az éhenhaláshoz, amikor lopott, s hogy a családja nem akar felőle

hallani sem, nemhogy segítené. A bíróság sok enyhítő körülmény figyelembevételével két hónapi fogságra ítélte Prenovszkyt.

§§ A kolozsvári levélhordó gyilkosai. Ez év elején kegyetlen módon mészárolta le Kolozsvárott, Fridrich Gyula asztaloslegény és két cinkosa Bürger levélhordót. A kolozsvári esküdtbírósg Fridrichet kötélahálra, büntársát pedig tizenöt évi tegyházra ítélte. A benyújtott semmisségi panaszok tárgyalása a nyári hiánytore volt kitűzve, de a bünyűg iratát, mivel hiányosn voltak többszerelve, visszaküldték a törvénytársakhoz. Most újra fölkerültek a Kuriához, mely október 8-át tűzte ki a tárgyalás napján. Védőkül dr. Edvi-Ilés Károly és Weiss Ödön ügyvédekert rendelték ki.

§§ A Wallburg-ügy. Laibachból telegrafálják, hogy a Wallburg-ügynek a laibachi börtönben őrzött vádlottja, Staudinger Miksa e hó 19-én kerül a bíróság elé. Staudinger ugyanis azzal vádolják, hogy ő hamisította volna azt a házasságlevelet, amellyel bizonyítani akarták, hogy Ernő főherceg nőül vette Wallburg bárónét. Kezdetben arról volt szó, hogy Staudinger az esküdszék elé állítják, a vizsgálat befejeztével az ügyészség család miatt emelt vádat Staudinger ellen s így a bűnpört a laibachi törvénytársék fogja tárgyalni.

§§ Embervadászat. A törvénytársék ma hozta meg ítéletét a lövöldöző parasztleány bünyűgében. Az esküdték marasztaló verdiktje alapján Kajós Mihályt 4 évi tegyházra ítélte kétrézdő szándékos emberölés kísérletéért s három közönségharborításért.

TÁVIRATOK

Hamburg, szeptember 10. A 13. nemzetközi orientalista-kongresszus mai berekesztése előtt elhatározták, hogy a legközelebbi kongresszust Algirban tartják meg.

Grao, szeptember 10. A Drcher-íéle michaelovi komlószáritó-telepen nagy tűz támadt, amely a rak-tárakat is elpusztította. 600 métermagas száritott komló elégett. A kár 300.000 koronára rug, amely azonban biztosítás révén nagyrészt megtérül.

Közgazdasági táviratok.

Bécs, szeptember 10. (A Budapesti Napló telefon-jelentése.) A fogyasztás még mindig azt reméli, hogy a gazdag aratás után megfelelő kínálat fog beállani s az árak esőkenni fognak, viszont a termelők és az árutulajdonosok az irányszat javulását várják s ilyen körülmények között a vásárlás teljesen szünetel s kínálat se mutatkozik. A készárak piacán is megakadt a forgalom, de az árak nem változtak. A határ-időpiacon is nagy volt a csönd és még a new-yorki javut árjegyzések sem voltak képesek vásárlásokat előidézni. Buza árfojlama 1—2 fillérral emelkedett. egyekben nem volt változás.

Kisebb tételekben költözött: buza öszre 6 K. 92 f. és zab öszre 5 K. 76 fillér.

Jegyzetett: buza tavaszra 7.26—7.27, rozs öszre 6.28—6.29, rozs tavaszra 6.48—6.50, tengeri szeptember—októberre 5.67—5.63, repce augusztus—szeptemberre 10.65—10.75 korona.

Felmondottak 500 mm. tengerit. Árpából elkelt 150 waggon urasági áru 6 K. 35 f. Tapolcsányról és Surányról.

Zárlatkor jegyzetett: buza öszre 6.96, rozs öszre 6.80—6.89, zab öszre 5.75—5.79 koronán.

New-York, szept. 10. (Terményfőszede.) (Zárlat.) Gyapot: New Yorkban helyben (8.7/8) 8.7/8. Szept-re 8.44 (8.33). Decem berre 8.81 (8.29). New-Orleansben helyben 8.9/8 (8.7/8). — Petroleum: Stand white New-Yorkban 7.20 (7.20). Stand white Philadelphában 7.15 (7.15). Refined in Cases 8.60 (8.50). Credit Balances at Oil City 1.22 (1.22). — Zsír: Western steam 10.85 (10.80). Rohe és Brothers 10.85 (10.80). — Tengeri irányzata engedő. — Szept-re 66.9/8 (66.—). Októberre 62.4/8 (64.4/8). — Decem berre 48.4/8 (48.9/8). Buza irányzata engedő. — Píros ósmi helyben 75.4/8 (75.4/8). Szept-re 76.4/8 (76.—). Októberre —. — (—). Dec-re 78.4/8 (78.9/8). Májusra 74.4/8 (74.4/8) Gabona szállítási díja Liverpoolba 1.4/8 (1.4/8). — Kávé: iair Rio T. sz. 5.9/8 (5.9/8). — Szept-re 5.80 (5.80). Decem berre 5.50 (5.50). — Liszt: Spring Wheat clears 3.10 (3.10). — Cukor: 3.— (3.—). — Ón: 37.17 (37.07). — Rész: 12.80—12.4/8. (12.—12.4/8). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, szeptember 10. (Terményfőszede.) (Zárlat.) Buza irányzata engedő. — Szept-re 71.7/8 (71.4/8). — Okt-re —. — (—). — Tengeri irányzata engedő. — Szept-re 58.9/8 (57.9/8). — Zsír: Short-re 9.67 (9.67). — Januárra 8.37 (8.40). — Szalonna short clear 10.52 (10.62). — Sertésúhs: Okt-re 16.87 (16.87). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

KÜLÖNFÉLÉK

Alom után.

Nem fogja tudni senki a világon,
Hogy egyszer mindent elmondtam neked,
A szó már elszállt, az érzés néma:
Isten veled!

A te világod napfényes berekben,
Az enyém csendes pusztaságba' van.
Te fényvel, dallal éled a világod,
Én szótlann.

A te világod messze esik innen,
Bús sóhajdom nem hallik oda;
S a néma jajszó még a szellő szárnyán
Se száll tova.

A te szívednek dobbanása hangos,
Az én szívem, az csendesen dobog;
Neszét se hallod lázas mámorodban,
Ha majd zokog.

Felbőlt se látsz majd ebből a világból,
Hogy meg ne tudjad: mennyire selet.
S ha híro szállna: én újtába állok,
Nem jut eléd!

Se hang, se hír ne szóljon róla többé,
Hogy egyszer mindent elmondtam neked, —
Nagyon szerettek: félttem boldogságod —
Isten veled!

Balogh Imre.

— — — — —
+ **A st.-louisi kiállítás.** Amerika nagy ambícióval készül a st.-louisi kiállításra, amely olyan nagyszabásúnak ígérkezik, hogy alighanem felül fogja múlni a párisi kiállítást is. A st.-louisi kiállítás aranyáraitól hű képet adnak a következő számokról: Az Egyesült-Államok kormányja a kiállítás céljaira eddig 6,308,000 dollárt irányzott elő. St.-Louis város 13,000 polgára tízezer és százezer dollár közt változó összegekben együttesen ötmillió dollárt (huszonötmillió korona) jegyzett a biztosítéki alapon. St.-Louis város maga szintén jegyzett ötmillió dollárt és Missourii állam egy millió dollárt. A biztosítéki alap ma már elérte a huszmillió dollárt. — A kiállítási terület kétszáz acre. A ióépületek száma tizenöt, ezek közt emittendők a következők: a gyáripari épület 525×1200 láb és 400 láb magas toronnyal, a textilipari épület 525×750 láb (319,899 dollár költség), a műipari épület (466,000 dollár), a bányá- és vasipari épület (500,000 dollár), a vegyipari pavillon négyszáz láb magas toronnyal (604,000 dollár), a gépcarnok 525×1000 láb (496,597 dollár), a közlekedésügyi csarnok, tizenöt acre kiterjedésű (700,000 dollár); a három műcsarnok (1,000,000 dollár) hatvan láb magasságu dombon fog állni, melynek lej-

zőn vízesések lesznek. A mezőgazdasági csarnok 500×1600 láb, illetve husz acre kiterjedésben 800,000 dollárba fog kerülni, a kortérszeti pavillon 200,000 dollárba, a közoktatási csarnok 350,000 dollárba, az erdőszeti és halászati csarnok 350,000 dollárba és az élőállatok csarnoka (huszonöt hektár) 100,000 dollárba. — A kiállítási ügyeket kilenvenhárom igazgató vezeti. Az igazgatósági épület 740,000 dollárba fog kerülni és a kiállítás után a Washington-egyetemet fogják benne elhelyezni. A kiállítás céljához hozzájáruló egyesületek 200,000 dollár költséggel egy görög templom alakú épületet emelnek, melyben nyolcvan szoba lesz. — St.-Louis város közigazgatási jelentőségéről a különféle prospektusok a következő adatokat közlik. A város lakossága (1900-ban) 575,278 lélek. Üzleti forgalma (huszonhárom árucikkből) 435,500,000 dollár. Gyárainak évi termelése 350 millió dollár értékét képviseli (az összes magyarországi gyárak 1898-iki termelése 1,366,9 millióval van kimutatva, ami jóval kevesebb, mint 350 millió dollár). A bankok clearing-forgalma 1901. évben 2,270,680,216 dollár. — St.-Louisban van a világ legnagyobb pályaudvara; ott vannak a világ legnagyobb oléngyárjai, óriási vas- és faanyagárak, az Egyesült-Államok legnagyobb piaca divatárakra, zsákokra, lovakra, keményfára, keztüre, koporsókra, bőrökre, második helyen áll a cipőiparban, harmadik helyen ruhaneműekben, butorokban. A területen, mely a város körül huszonnégyórás vasutj utazás távolságában terül el, ötvenmilió lélek lakik, míg New-York hasonló területén már csak harminnégy millió lélek él. A városnak husz nyilvános parkja van, összesen 889 hektár kiterjedésben. A Forest-Park, amelyben a kiállítás lesz, egymaga 555 hektár. A városban van tíz nyári színház, 610 kilométer közúti vasut, 585 kilométer utca, vízvezetéke 150 millió. koronába került és napjában 459 millió liter vizet szolgáltat. St.-Louis huszonnégy vasutvonalnak a végállomása.

— — — — —
+ **Dugók fertőtlenítése.** A palackok tartalmát természetesen erősen befolyásolhatja a dugó. A dugókban vannak bacillusok, penészgombák, amelyek megromthatják a palackokban lévő italt. Egy dr. Renszy nevű sváéi orvos foglalkozott bővebben a kérdéssel. Azt állítja, hogy a használatban dugóban, amennyiben jóminőségű, nincsenek bacillusok, vagy legalább is csak szórányosan iordul elő benne bacillus vagy penészgomba. Gyöngébb minőségű dugóban vannak ugyan mindig penészszirak, de sokkal kisebb minőségben, mint ahogy gondolják. Azonkívül a palackok tartalmának fertőzése gyakrabban történik olyan baktériumok révén, amelyek a parafadugó és a palack szájának belső fala között jérköznek az italhoz. A dugók fertőtlenítése legalkalmasabban vizsgálattal történik. Ha vagy félóraig a vizgő hatástanak teszik ki a dugót, az elegendő, de nem

jelent még azt, hogy ezáltal a dugó minősége javult. A dugó ugyanis csakhamar elveszti viztartalmát és visszanyeri előbbi keménységét.

— — — — —
+ **A prémkereskedelem központja.** A világnak csaknem teljes prémkereskedelme két városban összpontosul, még pedig Londonban és Lipcsében, de mivel a londoni prémárunk jórésze is Lipcsébe kerül, el lehet mondani, hogy ez a legnagyobb jelentőségű város prém dolgában, ez az igazi prémváros. Lipcse áruházaiiban vannak nyers és félig feldolgozott prémek Szibériából, európai Oroszországból, Amerikából, Ausztráliából és Kínából. A Russia című lap Lipcse évi prémforgalmát hatvan-hetven millió márkára becsüli. A jóáruoikk, nyers asztrákn Booharából s Nisnij-Novgorodon át érkezik. Onnan vagy egy millió állatbőr érkezik, amelynek ára darabonként négy—hetedfél rubel között váltakozik. Ha aztán hozzáveszük a cserzés s kikészítés költségeit, valamint a kereskedők nyereségét is, akkor 12—15 millió márka évi forgalmat lehet megállapítani. Második helyen a cobyolpirm áll, amelyből évenként száz-kétszáz ezer rubelnyit hoznak be. Harmadsorban a rókaprém, amiből vagy harmincezer darabot szállítanak be, hogy aztán cserzés s festés alá kerüljön. Báránybőr egy milliónyi szerepel. Azelőtt Lipcse négy millió muszka mokusbort dolgozott fel, amely rendszerint Angolországba került ki. Mikor aztán megszünt annak divatja, hogy a női öltözékeken sok prémet alkalmazzanak, akkor két millió darabra csökkent a bevétel. Fehér rókapőr kétmillió márka értékben érkezik Lipcsébe.

KÖZGAZDASÁG

Ipar és kereskedelem.

Osztrák-Magyar Bank. A jegybanc állása szeptember 7-én a következő volt: Bankjegyforgalom 1,491,043,000 korona (— 4,324,000 korona), ércékszlet 1,448,204,000 korona (+ 3,768,000 korona), váltótárca 223,425,000 korona (— 7,488,000 korona), lombardüzlet 46,263,000 korona (+ 857,000 korona), adómentes bankjegy-tartalék 350,558,000 korona (+ 8,193,000 korona).

A Ferenc-Gsatorna-Társaság mai napon Türr István tábornok einöklete alatt tartott igazgatósági ülésén a leköszönt *Toepke* Alfréd államtitkár helyébe alelnökké *Gonda* Béla miniszteri osztálytanácsost választotta meg.

A Nemzeti Baleset Biztosító Részvénytársaság folyó év augusztus havában 603 darab baleset-biztosítási kötvényt állított ki, amelyek halálesetre 4,711,466 korona, rokkantság esetére 8,779,966 korona és mulányok keresetkeltésénél 3788 korona napkártalanításra biztosított összegről szólnak.

REGÉNY

SZEGÉNY EMBEREK.

(Foma Gorgyjejev).

Irta: GORKIJ MAXIM.

(72)

Ez a találkozás csöndes, jó érzést támasztott benne. Gyermekeivére gondolt s emlékei úgy lobogtak most agyában, mintha apró kis gyertyalángok lettek volna.

Jesov az asztalhoz lépett, melyen a számvár duruzsolt, két poharat töltött tevé teával s így szól:

— Igyál s mesélj!

— Nincs mit mesélnem... semmit sem látam az életből... az én életem üres. Inkább beszélek magadról. Te bizonyosan többet tudsz, mint én.

Jesov gondolkodóvá lett, de a mellett nem szünet meg egész testét és fejét ide-oda fordítani. A gondolkodásnál csak arca maradt mozdulatlan. A ráncok szeme körül összegyűltek, körülövezték azt, mint a sugarak, hogy szinte mélyebben fekvőnek látszottak a szemek az üregben.

— Biz' testvér, én sok mindent láttam és sokat tudok — kezdte beszédét, de a mellett csak rázta a fejét. — Igen, talán többet tudok, mint amennyit tudnom kellene, pedig az, ha valaki többet tud annál, mint amennyit kellene, éppen olyan rossz, mint ha kevesebbet tud. Meséljem el, hogyan éltem? Megtehetem, azaz megkísérlem. Még senkinek sem beszéltem magamról... Mert még senki sem érdeklődött irántam. Milyen szomorú, ha az ember senkiben sem tud érdeklődést kelteni.

— Az arcon, mindeneden látszik, hogy nem jó dolgod volt, mondta Foma s szinte kellemes érzés támadt lelkében arra a gondolatra, hogy Jesov élete sem volt rózsásabb, mint az övé.

Jesov egy hajlásra kiitta teáját, tálcára tette a poharat, lábát a szék szélére tette, kezével átkulcsolta terdőt és ráhajította állát. Ebben a helyzetben olyan kicsinynek és hajlékonynak látszott, mintha gummiból lett volna.

— Saskow, az én egykori tanárom, aki most orvos, kártyás bitang, azt szokta mondani, ha jól tudtam a leckémet: hogy ez a Kolja fene gyerek! Talentum vagy. A magunkfajta proletároknak az élet hátulsó lépésin kell tanulniuk és azért tanulunk, hogy lefezzünk másokat. Oroszországnak okos és becsületese emberekre van szüksége; iparkodjál, hogy ilyen légy, akkor te leszel a sorsod ura és hasznos tagja a társadalomnak. Rajtunk proletárokon épül tovább az ország, a mi dolgunk, hogy világosságot és igazságot terjesztünk... és így tovább.

Hittem ennek a marháának. Azóta husz esztendő mult el — mi proletárok megnőtünk, de meg nem okosodtunk és nem hoztunk világosságot az életbe. Oroszországnak még megvan a krónikus betegsége, tulságosnak sok még a gazember közöttünk és mi proletárok csak szaporítjuk ezeknek a proletároknak a számát. Ismétlem, az én tanárom tényérnyál, jellemtelen és néma teremtmény, akinek a polgármester parancsol... én pedig pojcáa vagyok, aki a társadalmat mulattatja. Ugy nézz rám, hogy engem a dicsőség kerülget már.

Ha végigmegyek az utcán, hallom, hogy az egyik kecsis azt mondja a másoknak: Itt megy Jesov. Ez érti, hogy hogyan kell megugatni az embereket. Hogy vinné el az ördög! Látod! Ezt is elértem.

Jesov arca eltorzult, szótlannul mosolygott, csak az ajkaja mozgott. Szavai érthetetlenek voltak Foma előtt s csak éppen hogy szóljon valamit, ezt mondta:

— Hát te sem értél el oda, ahova tőrekedél?

— Persze. Azt hittem, hogy magasabbra emelkedhetem. Ugy is lett volna. Magasabbra emelkedtem volna.

Fölgrott székéről, föl s alá járt a szobában, miközben gyorsan, sikoltó hangon folytatta:

— Óriási erő kell ahhoz, hogy az ember megálljon az életben s hogy szabad legyen. Nekem volt erőm, volt rugókonyságom és ügyességem... Mindezt fölemésztettem már csak azért, hogy valamit tanulhassak. Amit tanultam, azt most semmire sem használhatom. Én is s még sok más ember, mindenből kifosztottuk magunkat, hogy az élet számára megmentsünk valamit. Gondold csak el, hogy mi az, mikor az ember a saját személyét értéktelenné teszi, hogy csak értékes ember lehessen. Hogy tanulhassak s hogy ne haljak meg éhen, hat évig tanítottam a gazdagokat írni, olvasni, miközben a különböző papák és mamák legválogatottabb alávalóságának voltam kitéve. Ha eleget kerestem arra, hogy kenyeret és teát vegyek, nem maradt időm arra, hogy eszizmára valót keressék s jótékony egyesületekhez kellett fordulnom avval a kéressel, hogy tekintettel nyomorúságos helyzetemre, adjanak egy kis alalmazsnát... Ha a jótékony emberek ki tudnák számítani, hogy mennyi szellemet ölnek meg az emberben, miközben testet segítik!... Ha tudnák, hogy minden rubelben, melyet kenyérré adnak, kilenven kopek méreg a lélek számára. Oh, ha attól a fölsleges jósgától, melyet megszentelt működésükből merítenek, megpukkadnának! Nincs a világban ember, aki undorítóbb volna, mint az, aki alalmazsnát ad, amint-hogy senki sem ad, ha szerencsétlenebb, mint az, aki elfogadja.

Jesov úgy tántorgott végig a szobán, mint egy őrdjög részeg. Lábai alatt zörgött a papír. A fogát csikorgatta, ide-oda mozgatta a fejét, karjai úgy lógtak le, mint a madár letört szárnyai. Foma sajátságos, kétféle érzéssel nézett rá. Sajnálatá Jesovot s a mellett kellemesnek tartotta, hogy így kioldódik.

(Folytatása következik.)

Színházak, szórakozó helyek.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1902. szeptember hó 11-én.

A proletárok.

Színmű 4 felv. Csiky Gergelytől.

Személyek:

Szedervári K.	Helyey	Bankó Béni	Rózsahugyi
Irény	Alsógi	Eliza, neje	Delli E.
Zátonyi	Dezso	Tulipán, szabó	Gabányi
Mosolygó	Ujházi	Tulipánné	Györgyné
Timót	Gál	Ordas Péter	Kőrösmezel
Darvas	Mihályfi	Zelma	Vizvári M.

Kezdeté 7 óraker.

VIGSZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1902. szeptember hó 11-én.

Az órnagy ur.

Bohózát 3 felvonásban. Irsk Mars és Kéroul. Fordította Heltai Jenő.

Személyek:

Montgiron	Fenyvész	Michu	Gyözö
Labourdette	Hegedüs	Dingois	Vendrei
Érville	Tanay	Maloiel	Szerényi
Champeaux	Góth	Paulotte	Vársányi
Moulard	Tapolcai	Héloise	Nikó
Bardinet	Ronszákai	Dingoisné	Haraszthy

Kezdeté 7 1/2 óraker.

NÉPSZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1902. szeptember hó 11-én.

Kurucfurfang.

A népszínházi bizottság által 100 aranyal jutalmazott népszínmű 3 felv. dalokkal és táncokkal. Rákóczi korából. Irta ifj. Bokor J.

Személyek:

Beoskyné	Krecsányi S.	Tetőny	Szirmai
Ilna	Harmath	Bedő	Vidor
Bögözy	Németh	Böksi	Kállay L.
Tamás	Tollagi	Katica	Kápolnai

Kezdeté 7 1/2 óraker.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1902. szeptember hó 11-én.

A postás fu és a huga.

4 felvonás bohózát, énekekkel. Irta: Buchbinder Bernát. Magy. színmű alkalmazzák Sziklai és Faragó.

Személyek:

Dr. Csapkés	Hídvéghy	Bodroghi Géza	Palásthy
Báró Szalánczi	Boross	Szinai Imre	Iványi
Vankai Endre	Szilágyi	Felbő Muki	Sziklai K.
Almay Milka	Margó	Klári, a huga	Sziklai Sz.
Bájkerti Lili	Sziklainé	Szöke H.	Mátrai
Merényi Ákos	Delli	Manóczy S.	Szabó

Kezdeté 7 1/2 óraker.

URANIA SZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1902. szeptember hó 11-én.

Déliabóok hazája.

Irta Lovász János.

Kezdeté 7 1/2 óraker.

FOVAROSI NYARI SZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1902. szeptember hó 11-én.

A boszorkányvár.

Operett 5 felvonásban. Irta Beria Lajos. Fordították Reiner Ferenc és Fái J. Béla. Zenéjét szerzte Millőcker Károly.

Kezdeté 7 óraker.

VAROSLIGETI NYARI SZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1902. szeptember hó 11-én.

Előszór:

Liselott.

Vigjáték 4 felvonásban. Irta Stobitzer Henrik. Fordította Csörgő Hugó.

Kezdeté 7 óraker.

Gyorsírási és gépirási szakiskola.

Másoló és sokszorosító iroda. (Copyng Office). VII. ker., Kazincy-n. 3. l. em. 7. (Kerepesi-út mellett). Az orsz. női gyorsíróegyesület gyorsírási és gépirási szakiskolájában a szeptemberi magyar és német gyorsírási levelező és vitairási tanfolyamokra és a gépirási kurzusokra a beiratások 2-ig tartanak. Az egyesület a föl végzett növendékeket el is helyezi. Gépirási tanfolyamok: Remington-Standard, (Rem), Fay-Sho, Underwood, ost. New Century Calligraph, Smith-Premier, Crandall, Frister et Rosemann, Ideal Hammond, Empire-féle írógépeken. Peritások, kézirtelek, pályamunkák, borítékok leírását vagy sokszorosítását az egyesület olcsón vállalja. Kívánatra levelel értesítést vagy prospektust küldünk.

10610. számú

„Szabályozó szerkezet automobil járművek motorai számára“

című, 1899. április 7-ől kelt magyar szabadalmára **vevők vagy engedélyesek kerestetnek.**

Szives ajánlatok „W. N. 5690“ alatt továbbiás végett **Messe Rudolffhoz** Bécs I., Seilerstätte 2. intézendők.

Színházak heti műsora.

Nemzeti színház	Vigszínház	Nép színház	Magyar színház	Uránia színház
Féntek	Köznyelvi-közönynyel	A polgármester ur	Sau-Toy	Koldus és királyfi
Szombat	Endre és Jonánna	Apolgármester ur	A baba	Koldus és királyfi
d. u. Vasárnap este	A kaméliás hölgy	A polgármester ur	Sárga csikó	New-York szépe

FŐVÁROSI ORFEUM

Waldmann Imre igazgató

Nagymező-utca 17.

A 6 Positíons

életrajz nő együttes

Paolis

pudri-kutyákkal

Nuscha, Linden, Tiso

a szanzonett-csillagok és még

12

küldőlegység.

Az előadás 8 óraker kezdődik.

A félteremben reggel 5 óraker Vörös Elek cigányzenekara hangversenyes.

EDEN Színház

Szenzációs vendégszerelés RÉMI mulatóban

Király-utca 71. sz.

3000 nézőre berendezve. Korszerűen és újonnan berendezve.

Mindennap este 8 óraker

Szenzációs előadás.

Az *Illuziók* palotájában. Az *Andoidok* mesterékes omberek. *La bella Rolandi* I. Egy ábránd. Az *Arnyékoszögben*. *Rok Hill* műveltség háttérrel. *Antarct* a lég reptele. *Orzási* Rolandi díszlára. A magikus *kard. Electro Motor Blögraf*

Semiramis varázskertje.

Víz tündérláték mesés kiállításban. Ragyogó és villogó tűzi szökőkútak.

Ös-Budavára.

Nyitva esti 6 óratól reggeli 4 óraker.

Remek, egészen új variété-műsor.

Jean Stroober

chanteur comique française

The original Beirrot's

akrobatische-excentrique duo

Steinhardt

új kungfék és a főbb elősugár attrakció.

50 tagu, kitudó, egyenruhás zenekar.

Lovard és számos más szórakozás.

Belépődíj 60 fillér. Gyermekdíj 20 fillér.

— Kedvezményes jegyek minden létezőben.

DÓCZI MÓR czipész

Budapest, Kerepesi-út 10.

ujjonnan átalakított és nagyobitott üzlethelyisége páralan a maga nemében. Sehhol jobb, olcsóbb, elegánsabb és tartósabb cipőt nem kaphat, mint fenti jőhírmevű cégnél.

Férfi:

Derby, borjábőr angol bakancs	3.50
Borjábőr v. vixes, fűzős 3.20, engos	3.—
Elegáns francia sevré-cipők	4.50
Sárga bagaria fűzős vagy engos	3.20
Amerikai box-bőrcipők	3.80
Lakk vagy box angol bakancs	4.50
Szalón- vagy orosz-lakk-cipők	4.—

Női:

Zerge, fűzős vagy engos 3.—, gombos	3.30
Amerikai box, fűzős, gombos vagy engos	3.50
Sevré, fűzős, gombos vagy engos	4.—
Szalón- vagy orosz-lakk-cipők	3.—
Lakk, kivágott 1.50, keresztvágott	2.—

Gyermekcipő 1 frl. Fin- vagy leánycipők 2 frl.

Képes nagy árjegyzék, csomagolás és szállítási díj ingyen. — 10 ftyon feletti rendelések bérmenten küldetnek. — Vidéki rendelések pontosan és lelkimóroatosan eszközölnek. — Nem megfellelő árut kérésre küldünk.

Az üzlet nagyobbítás miatt az összes nyári cipők előállítását áron, vagis 20 százalékkal a rendszeren áron átul kaphatók.

Magy. kir. államvasutak. 127716/902. sz.

Pályázati hirdetmény.

Az alulírott igazgatóság a magy. kir. államvasutak részére 1903. évi január hó 1-ől 1903. évi december hó végeig lenolaj kenceből felmerülő szűkségletének szállítását, mely egy évre mintegy 3000 méterházával van előírányozva, biztosítani kívánván, ezenel nyilvános pályázatot hirdet.

A szállításhoz vonatkozó részletes módozatok, valamint hazai kereskedelmi és iparkamaránál megtekinthetők és a m. kir. államvasutak igazgatóság anyag- és leltárbeszerzési (A III.) Szabályzat (Budapest, VI., Andrásy-út 73. sz. II. em. 47. ajtó sz.) ingyen kaphatók.

1914. szám. szv.

Hirdetmény.

A Magyarország területén elhelyezett m. kir. csendőrségnél a folyó évi január hó 1-ől 1904. évi december hó végeig hasznavehetően való felszerelési és egyéb cikkeik értékesítésére szerződésről való hírtudatás tárgyában alulírott parancsnokságnál 1902. évi október hó 6-án déli 10 óraker sárt ajánlatok után tárgyalt tárgyalás fog tartatni.

Az ajánlatok fölött a m. kir. belügyminiszter ur 6 nagy méltóság háttérrel. A parancsnokság szerződést feltételek fuozta és ajánlati útlapok a m. kir. III. számú esendőkortlelt parancsnokságnál (Budapest, I. ker. budai küllő-körút csendőrséglaktanya) díjtalanul kaphatók.

HEIM FÉLE MEIDINGER KALYHÁK

A feltaláló Dr. Meidinger tanár által kizár. jogosított gyára

CS. és KIR. UDVARI SZÁLLÍTÓ

HEIM H.

BUDAPEST THONETUDVAR

Utánzólatok: MEIDINGER OFEN H. HEIM utalással az illi álló végjegyre.

Prospektusok és költségvetések ingyen és bérmenten. EREDETIEN KAPHATOK BECS. ORBER-DÖBLING. CSAKIS GYÁRUNKBAN BECS. LOKHOLMARKT 7. VAGY FIOKJAINKBAN PRAGA, HYBERNERO 7.

Ad 80664. szám. VIII. 1.

Árlejtési hirdetés.

A m. kir. központi szőlészeti kísérleti-állomás és ampelologiai-intézet főépületére I. évi szeptember hó 2-án kilrt árlejtési hirdetmény értelmében folyó évi szeptember hó 13-án déli 11 óraker beadandó ajánlatok benyújtásának határideje meghosszabbítottak

folyó évi szeptember hó 15-ike déli 11 órakerig, benyújtás helye Budapest, V. ker. Országházter 11. szám lélemelet 29. ajtószám. Az ajánlatok ugyanaznap (szeptember 15-én) déli 12 óraker fognak a földmívelésügyi minisztorium II. emeleti tanácsstermében (98. ajtószám) felbontatni.

Budapest, 1902. évi szeptember hó 9-én.

A m. kir. központi szőlészeti kísérleti-állomás építő-bizottsága.

Most jelent meg!

Latin-magyar Zsebszótár

középiszoklák számára.

Szerkesztette: SCHMIDT JÓZSEF

Alfali főgymn. tanár.

I. rész: Latin-magyar. II. rész: Magyar-latin.

Egy-egy rész csinos vászonkötésben 2 korona.

Mindkét rész egy erős félbőrökötésben 4 korona.

A Schmidt József-féle latin-magyar zsebszótár aránylag kis helyen mindent nyújtja, a mire a tanulónak szüksége van. Schmidt szótára nem hagyja a tanuló kérdéseit csövesen felolul nélkül, mert előtte éppen csak a kérdések lebegtek folyton munkája készítésénél. Minden egyes szófejtés magyarság, hogy a könyv feletl gényes tudásra gondol a szerző, ennek a szemelől igyokozott által, egyre arra gondolt, hogy onnek munkáját könnyítse.

